

Orientering fra miljøstyrelsen

April 1980

4 cirkulærer om vandforsyning

Cirkulære om vandindvindings- og vandforsyningsplanlægning.

Cirkulære om vandindvinding og vandforsyning.

Cirkulære om udførelse af boringer efter grundvand.

Cirkulære om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg.

Til kommunalbestyrelser og amtsråd,
hovedstadsrådet, embedslæger
og kommunale levnedsmiddellaboratorier m.fl.

miljøstyrelsen - Strandgade 29 - 1401 København K - Tlf. (01) 57 83 10

**Cirkulære om vandindvindings- og
vandforsyningsplanlægning**
(Til kommunalbestyrelser, amtsråd og hovedstadsrådet)

MILJØSTYRELSEN
BIBLIOTEK
STRANDGADE 56
1401 KØBENHAVN K.

Indholdsfortegnelse

	Side
<i>Kapitel 1.</i> Kortlægning og planlægning efter vandforsyningsloven	5
<i>Kapitel 2.</i> Vandindvindingsplanernes sammenhæng med anden sektorplanlægning ...	6
a. Recipientkvalitets- og spildevandsplaner	6
b. Lossepladser	7
c. Råstofplaner	7
d. Fredningsplaner	7
e. Landbrugsplaner	7
<i>Kapitel 3.</i> Vandindvindingsplanernes sammehæng med den sammenfattende fysiske planlægning	8
<i>Kapitel 4.</i> Vandindvindingsplanernes indhold	8
a. Prognose for det fremtidige vandforbrug i amtskommunerne	8
b. Angivelse af de bestående vandforsyningsanlæg i amtskommunen	9
c. Angivelse af de disponible vandressourcer i amtskommunen	9
1) Ressourceopgørelse under hensyn til vandløbenes vandføring	9
2) Andre begrænsninger i ressourceanvendelsen	9
d. Retningslinier for de disponible vandressourcers anvendelse inden for amtskommunen	10
e. Vandleverancer mellem amtskommunerne	11
f. Fremtidige vandindvindingsanlæg	11
g. Foranstaltninger til forebyggelse af skadevirkninger på omgivelserne	11
h. Tidsfølge for etablering og udbygning af almene vandforsyningsanlæg	12
<i>Kapitel 5.</i> Vandforsyningsplanernes sammenhæng med kommuneplanerne og lokalplanerne	12
<i>Kapitel 6.</i> Vandforsyningsplanernes indhold	12
a. Prognose for det fremtidige vandforbrug i kommunen	12
b. Angivelse af de bestående vandforsyningsanlæg i kommunen	13
c. Vandforsyningsens struktur	13
d. Fremtidig vandforsyning i kommunen	13
e. Nuværende og fremtidigt forsyningsområde	13
f. Vandleverancer mellem kommunerne	14
g. Ledningsnet	14
h. Tidsfølge for etablering og udbygning af almene vandforsyningsanlæg	14
<i>Kapitel 7.</i> Fremgangsmåden ved tilvejebringelse af vandindvindings- og vandforsyningsplaner	14
<i>Kapitel 8.</i> Regler om klage	15

Cirkulære om vandindvindings- og vandforsyningsplanlægning

(Til kommunalbestyrelser, amtsråd og hovedstadsrådet)

Kapitel 1

Kortlægning og planlægning efter vandforsyningsloven

I vandforsyningsloven af 1978 er der udarbejdet nye regler, hvorefter anvendelsen af vort grundvand og vort ferske overfladevand kan reguleres på grundlag af en samlet planlægning.

Det fremgår af vandforsyningslovens §§ 1 og 2, at loven har til formål at sikre:

1) at udnyttelsen af vandforekomster sker efter en samlet planlægning og efter en samlet vurdering af

- vandforekomsternes omfang,
- befolkningens og erhvervslivets behov for en tilstrækkelig og kvalitetsmæssig tilfredsstillende vandforsyning,
- miljøbeskyttelse og naturbeskyttelse, herunder bevarelse af omgivelsernes kvalitet,
- andre samfundsmæssige hensyn, herunder anvendelse af råstofforekomster,

2) en samordning af den eksisterende vandforsyning med henblik på en hensigtsmæssig anvendelse af vandforekomsterne,

3) en planmæssig udbygning og drift af en tilstrækkelig og kvalitetsmæssig tilfredsstillende vandforsyning.

For at udfylde denne målsætning indeholder lovens kapitel 3 nærmere regler om kortlægning og planlægning. Disse regler er udbygget i miljøministeriets bekendtgørelse nr. 2 af 4. januar 1980 om vandindvindings- og vandforsyningsplanlægning.

Det er amtsrådet (hvorved inden for hovedstadsområdet skal forstås hovedstadsrådet), der har ansvaret for, at der i den enkel-

te region gennemføres en kortlægning af vandressourcernes beliggenhed, størrelse og kvalitet. Amtsrådet skal gennemføre denne kortlægning med bistand fra kommunalbestyrelserne. Kommunalbestyrelserne skal i denne forbindelse bidrage med det materiale, der måtte være fremskaffet f.eks. i lokale vandressourceundersøgelser. På grundlag af kortlægningen skal amtsrådet gennemføre undersøgelser og beregninger af de mængder, der vil være til rådighed for vandindvinding, jfr. lovens § 10.

Planlægningen er fremtidig opdelt i en ressourceplanlægning (vandindvindingsplanlægning), der skal foretages af amtsrådene og godkendes af miljøministeren, og en strukturplanlægning (vandforsyningsplanlægning), der skal foretages af kommunalbestyrelserne og godkendes af amtsrådet.

Vandindvindingsplanlægningens indhold vil blive gennemgået nærmere nedenfor i kapitel 4. Det skal dog allerede nu bemærkes, at det af lovens § 11 fremgår, at der i vandindvindingsplanen skal fastsættes retningslinier for, hvorledes de enkelte dele af amtskommunen skal forsynes med vand, og hvorfra vandet skal indvindes. Det er således amtsrådene, der fastsætter retningslinierne for den fremtidige anvendelse af grund- og overfladevandsressourcerne i regionen. Det er i vandindvindingsplanen, at amtsrådet, på baggrund af en vurdering af de samlede vandforekomster (vandressourcer) og vandindvindingens virkninger på omgivelserne, må fastlægge prioriteringen af ressourceanvendelsen i den enkelte region. Prioriteringsproblematikken er i øvrigt nærmere omtalt i

bemærkningerne til kapitel 4 nedenfor. Her skal det blot understreges, at valget mellem anvendelsen af et områdes vandressourcer til f. eks. vanding i jordbruget eller til sikring af omgivelsernes kvalitet (opretholdelse af en vis minimumsvandføring i vandløb m. v.) skal træffes af amtsrådet i vandindvindingsplanen.

Den kommunale vandforsyningsplan skal indeholde retningslinier for, hvorledes vandforsyningen skal tilrettelægges. Det fremgår af lovens § 14, at vandforsyningsplanen skal tage stilling til, hvilke vandforsyningsanlæg den fremtidige vandforsyning vil bygge på og hvilke forsyningsområder de enkelte anlæg skal have. Det er således i den kommunale vandforsyningsplan, der skal tages stilling til, hvilke vandindvindingsrettigheder der eksempelvis ikke skal fornyes ved udløbet af den generelle tidsbegrænsning, jfr. vandforsyningslovens § 86, stk. 4. Der vil herved være skabt en rimelig sikkerhed for, at eksisterende vandforsyningsanlæg, der ikke skal indgå i den fremtidige vandforsyning, får en rimelig afskrivnings- og afviklingsperiode. Vandforsyningsplanen skal tillige angive en tidsfølge for udbygning og etablering af nye vandforsyningsanlæg eller for sammenkobling af eksisterende vandforsyningsanlæg.

Netop vandforsyningsplanens karakter af en plan, der er med til at fastlægge den kommunale infrastruktur, gør et samspil med kommuneplanlægningen nødvendig. Det er derfor kommunalbestyrelsernes ansvar, at vandforsyningsplanerne udarbejdes i et samspil med kommuneplanerne. I den udstrækning vandforsyningsplanerne rummer bestemmelser om arealanvendelse og placering af større bygninger og anlæg, er disse forhold i sig selv undergivet bestemmelserne i kommuneplanloven.

Udover stillingtagen til den fremtidige struktur af fælles vandforsyningsanlæg, og herunder distributionen af vand gennem kommunale og private ledningsnet, skal den kommunale vandforsyningsplan tillige tage stilling til enkeltvandindvindingsanlæg inden for kommunens område.

Der skulle herved i de regionale planer være skabt de nødvendige rammer for fordeling af vandressourcerne og i de kommunale planer være skabt rammer for fastlæggelse af forsyningsstrukturen. Det er imidlertid klart, at de to plantyper ikke vil kunne udarbejdes

uafhængigt af hinanden, og at udarbejdelsen af begge plantyper vil forudsætte en nær kontakt mellem kommunalbestyrelser og amtsråd.

Kapitel 2

Vandindvindingsplanernes sammenhæng med anden sektorplanlægning

a. Recipientkvalitets- og spildevandsplaner

Efter §§ 61 og 62 i lov nr. 372 af 13. juni 1973 om miljøbeskyttelse, som ændret ved lov nr. 288 af 26. juni 1975, skal amtsrådene med bistand fra kommunalbestyrelserne udarbejde planer over beliggenheden af særligt forurenende virksomheder og over udbygningen af forureningsbekæmpelsen. Planerne skal indgå i *regionplanlægningen*. På grundlag af disse bestemmelser er der bl. a. udarbejdet planer for vandkvaliteten i Danmarks vandløb og søer, »recipientkvalitetsplaner«.

Recipientkvalitetsplanerne vil ofte være udarbejdet ud fra nogle overordnede forudsætninger om vandløbenes og søernes anvendelse. Blandt de mål, der indgår i recipientkvalitetsplanen, er også vandløbets vandføring, selvom dette ikke altid er udtrykt i planen ved en forudsætning om bestemte minimumsvandføringer.

Efter miljøbeskyttelseslovens § 21 skal kommunalbestyrelsen udarbejde en samlet plan for udbygning af spildevandsanlæg i kommunen. Planen skal godkendes af amtsrådet.

Spildevandsplanernes bestemmelser om udledning til vandløb må udarbejdes under forudsætning af en vis fortynding af spildevandet, dvs. under forudsætning af at en vis minimumsvandføring, udtrykt som medianminimumsvandføring, er tilstede i vandløbet.

Da enhver vandindvinding kan påvirke vandløbenes vandføring, kan en vandindvinding forrykke grundlaget for både recipientkvalitets- og spildevandsplanlægningen. Hvis recipientkvalitetsmålsætningen ønskes opretholdt, kan det derfor medføre, at der enten må stilles øgede krav til rensning af det spildevand, som skal udledes til vandløb eller søer, eller at vandindvindingen må begrænses.

b. Lossepladser

Planlægning af lossepladser skal, ligesom

recipientkvalitetsplanlægning, foretages i medfør af miljøbeskyttelseslovens §§ 61 og 62. Enhver affaldsdeponering på landjorden medfører en risiko for grundvands- og overfladevandsforurening. Grundvandsforureningen kan opstå som følge af regnvandsudvaskning af stoffer fra det henlagte affald. En grundvandsforurening kan forebygges ved etablering af kontrollerede lossepladser, hvorfra nedsvivning til grundvand søges hindret ved hjælp af impermeable jordlag eller plastmembraner. Der henvises herom til miljøstyrelsens vejledning nr. 1/1974 om etablering af kontrollerede lossepladser og til den rapport »Råstofindvinding og Vandindvinding«, der er udarbejdet af en arbejdsgruppe under Danmarks Geologiske Undersøgelse og udsendt i februar 1980 af fredningsstyrelsen og miljøstyrelsen. Risikoen for grundvandsforurening kan dog ikke fjernes fuldstændigt. Derfor bør det ved planlægningen så vidt muligt undgås at placere lossepladser i områder med vandindvindingsinteresser.

c. Råstofplaner

Efter § 5 i lov nr. 237 af 8. juni 1977 om råstoffer skal amtsrådene udarbejde planer for råstofindvinding i jorden. Miljøministeren kan på dette grundlag udarbejde planer for landets råstofforsyning og gøre planerne bindende.

Råstofindvinding kan påvirke vandindvindingsmuligheder på flere måder.

For det første vil fjernelse af jordlagene og den deraf følgende formindskede afstand mellem jordoverfladen og grundvandet forøge forureningsrisikoen. Ved udgravning til eller under grundvandsspejlet vil en forurening kunne føres direkte til grundvandsmagasinet.

For det andet vil råstofgravning under grundvandsspejlet på samme måde som vandindvinding påvirke omgivelserne, fordi den råstofmængde, der fjernes, skal erstattes af et tilsvarende vandvolumen.

For det tredje kan det være nødvendigt eller ønskeligt at foretage en grundvandsstandssænkning for at kunne foretage råstofgravning i tør grav. Dette kan medføre, at meget store vandmængder afdrænes eller bortpumpes og unddrages vandforsyningen.

En nærmere gennemgang af råstofindvindings forhold til vandindvindingen er foretaget i fredningsstyrelsens og miljøstyrelsens ovennævnte rapport »Råstofindvinding og Vandindvinding«.

d. Fredningsplaner

Der kan være væsentlige fredningsmæssige interesser i forbindelse med vandløb, søer, vådområder (moser og enge) og vandløbenes kildeområder. Vandindvinding vil påvirke vandføringen i vandløb og søer og kan med hensyn til vådområder og kilder føre til et sådant fald i grundvandsstanden, at vådområderne eller kilderne helt eller delvis udtørres.

Det er vigtigt at gøre sig disse konsekvenser klart, hvis man planlægger vandindvinding i eller i nærheden af fredede eller fredningsværdige områder. Det kan medføre, at vandindvindingen må reduceres eller opgives i sådanne områder.

Regler om indskriden til beskyttelse af fredningsmæssige interesser findes i naturfredningsloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 435 af 1. september 1978. De områder, som bør fredes, skal optages i fredningsplanen, der udarbejdes af amtsrådet og skal godkendes af miljøministeren, jfr. lovens §§ 36–39. Forskellige ændringer af forholdene ved vandløb, søer og moser må efter lovens § 43 kun ske med en tilladelse, der normalt skal søges hos amtsrådet. Der henvises her til bekendtgørelse nr. 614 af 1. december 1978 om godkendelse efter naturfredningsloven af anlæg i forbindelse med visse vådområder (vandløb, søer og moser) og til det tilhørende cirkulære nr. 222 af 1. december 1978.

e. Landbrugsplaner

I de kommende år skal der i medfør af § 3 a, i landbrugsloven (lovbekendtgørelse nr. 603 af 30. november 1978) i hele landet foretages en planlægning til sikring af særligt værdifulde landbrugsområder. Planerne skal udarbejdes af amtsrådene i samarbejde med vedkommende kommunalbestyrelser og skal godkendes af landbrugsministeren. De skal indgå i region- og kommuneplanlægningen.

Det er hensigten at foretage en opdeling af landbrugsjorden i tre hovedgrupper efter jordens egnethed til jordbrugsdrift (bonitet) og efter omfanget af eksisterende rådighedsind-

skrænkninger i arealernes anvendelse til jordbrugsdrift. Opdelingen tænkes foretaget således:

Absolut dyrkningssikre jordbrugsområder, dvs. områder, der under normale klimatiske forhold ikke kan anses for vandingskrævende.

Betinget dyrkningssikre jordbrugsområder, dvs. områder, der er vandingskrævende, men hvor det er muligt gennem vandindvinding at afhjælpe denne begrænsning i dyrknings-sikkerheden.

Ikke dyrkningssikre jordbrugsområder, herunder bl. a. områder, der er vandingskrævende, og hvor det er muligt at skaffe vand til markvanding.

Opdelingen vil være af betydning dels ved udarbejdelsen af vandbehovsprognoser i vandindvindingsplanerne, dels ved amtsrådene meddelelse af vandindvindingstilladelser.

I de situationer, hvor de enkelte jordbrugsejendomme ikke kan få vandindvindingstilladelse på egen jord, kan det i planlægningsfasen undersøges, om en fælles vandindvindingstilladelse omfattende flere ejendomme med vand fra en eller flere hensigtsmæssigt placerede fælles indvindingsanlæg (boringer) kunne sikre muligheden for en bedre samlet forsyning til vanding af de pågældende områder (»vandindvindingslag«).

Opdelingen af landbrugsjorden i forskellige jordbrugsområder i landbrugsplanlægningen tænkes, som nævnt, foretaget på baggrund af arealernes jordtype, klimaforholdene, det normale afgrødevalg samt det normale potentielle vandingsbehov.

Vandindvindingsplanlægningens tildeling af vandressourcer til vanding i jordbruget vil derfor være afgørende for, om jordbrugsområder kan klassificeres som betinget dyrkningssikre eller ikke dyrkningssikre.

Vandindvindingsplanlægningens gennemførelse vil derfor være en forudsætning for landbrugsplanlægningen, idet denne ikke kan føres til ende, før amtsrådet har taget stilling til fordelingen og anvendelsen af de givne vandressourcer.

Som grundlag for opgørelsen af de normale potentielle vandingsbehov kan amtskommunerne anvende de i landbrugsministeriets betænkning nr. 841 af maj 1978: »Vanding i jordbruget« angivne retningslinier, samt mil-

jøstyrelsens vejledninger i vandforsyningsplanlægning nr. 1/1979, særlig 2. del.

Kapitel 3

Vandindvindingsplanernes sammenhæng med den sammenfattende fysiske planlægning

Vandindvindingsplaner vil blive sektorplaner, der for de dele, som har konsekvenser for arelanvendelse og lokalisering, principielt skal indgå i en regionplan. Planlægningen af de enkelte sektorer foretages principielt uafhængigt, men en afvejning og prioritering mellem sektorinteresserne må finde sted i forbindelse med regionplanernes vedtagelse og godkendelse.

Den afvejning mellem sektorinteresser, som kommer til udtryk i regionplanen, må også komme til udtryk i de endelige sektorplaner og i kommuneplanerne, således at der er overensstemmelse mellem sektorplanerne indbyrdes og mellem sektorplanerne og den sammenfattende fysiske planlægning.

Miljøministeriet vil senere udsende retningslinier for samordningen mellem sektorplanlægningen og den sammenfattende fysiske planlægning.

Kapitel 4

Vandindvindingsplanernes indhold

Efter bekendtgørelsens § 4 skal vandindvindingsplanerne omfatte følgende punkter:

a. Prognose for det fremtidige vandforbrug i amtskommunerne

Anvisninger på, hvorledes prognoser for det fremtidige vandforbrug kan anslås for forskellige forbrugstyper, er givet i miljøstyrelsens vejledning om vandforsyningsplanlægning, 2. del (december 1979), afsnit 2, og 3. del (januar 1979), afsnit 3.4., samt i Dansk Ingeniørforenings norm for vandforsyningsanlæg for enkeltejendomme, januar 1978 (DS 441), afsnit 2.5., og i Dansk Ingeniørforenings norm for fælles vandforsyningsanlæg, april 1978 (DS 442), afsnit 2.5.

Befolknings- og erhvervsprognosen vil i reglen foreligge som et planlægningsgrundlag for en regionplan, der er udarbejdet forud for indvindingsplanlægningen. Denne prognose vil sammen med prognosen for enhedsvandforbruget for de enkelte forbrugskategorier give grundlag for en vandbehovsprog-

nose for amtskommunen. Vandbehovsprognosen bør være udformet som en prognose dels for de enkelte dele af amtskommunen, dels for de enkelte forbrugergrupper.

b. Angivelse af de bestående vandforsyningsanlæg i amtskommunen

Angivelsen skal omfatte alle almene vandforsyningsanlæg og endvidere sådanne enkeltanlæg, som efter deres art kræver tilladelse efter vandforsyningslovens § 20 (bl. a. større institutionsanlæg, industrianlæg og markvandingsanlæg), og sådanne mindre erhvervsanlæg og institutionsanlæg, som efter deres art kræver tilladelse efter lovens § 19.

c. Angivelse af de disponible vandressourcer i amtskommunen

Dette omfatter en opgørelse af, hvor meget vand der kan indvindes under hensyntagen til vandløbenes vandføring, og hvor meget af denne indvinding man må undlade af andre grunde.

1) Ressourceopgørelse under hensyn til vandløbenes vandføring

Den vandressource, der teoretisk er til rådighed for den fremtidige vandindvinding, er de vandmængder, som årligt strømmer gennem vandløbene til havet, samt en del af grundvandsstrømmen til havet. Afstrømningen til vandløbene foregår imidlertid ikke jævnt fordelt over året, idet vandføringen i sommerperioden som hovedregel er væsentligt lavere end i vinterperioden.

Vandindvindingen vil, hvad enten den foregår fra grundvand eller overfladevand, give en reduktion i vandløbenes vandføring svarende til den indvundne vandmængde. Ved vandindvinding, der er nogenlunde jævnt fordelt over året, vil denne reduktion ligeledes være ret jævnt fordelt og vil således i procent af vandføringen være væsentligt større i sommerperioden end i vinterperioden. Ved sæsonindvinding i sommerperioden, f. eks. til markvanding, kan dette forhold være endnu mere udtalt.

Det følger heraf, at de begrænsende faktorer for vandindvindingen er indvindingens påvirkning af vandløbenes vandføring og ønsket om en minimumsvandføring i vandløbene. Hvis der skal opretholdes en vis vandføring i vandløbene i sommerperioden, bliver

den disponible vandmængde til vandindvinding væsentligt lavere end den teoretisk mulige indvindingsmængde.

Fastsættelsen af en ønsket minimumsvandføring må ske ved en afvejning af vandindvindingsinteresser over for de øvrige interesser, som knytter sig til vandløbenes anvendelse, f. eks. rekreative formål, fiskeri, dambrug, recipient for spildevand.

Med hensyn til beregning af indvindingens påvirkning af vandløbenes vandføring skal der henvises til miljøstyrelsens vejledninger i vandforsyningsplanlægning, 1. og 2. del.

2) Andre begrænsninger i ressourceanvendelsen

De aktiviteter, der i øvrigt foregår i et område, kan medføre en yderligere begrænsning i de mulige indvindingsmængder. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis et områdes benyttelse til nedsivningsområde for husspildevand, område for råstofindvinding eller deponeringsområde for affald medfører, at der er en sådan forringelse eller risiko for forringelse af vandkvaliteten, at vandet ikke kan anvendes.

Der kan også være kvalitative begrænsninger for anvendelse af vand til drikkevand m.v. og til andre formål. Disse begrænsninger er nærmere omtalt i vandforsyningsplanlægningsvejledningens 2. del, afsnit 2, og 3. del, afsnit 5.4.1. I denne forbindelse skal især nævnes nitrat i vand til drikkevandsformål og klorid i vand til næsten alle formål.

Ud over de kvalitetsmæssige begrænsninger kan der også være tale om kvantitetsmæssige begrænsninger. Disse vil som regel bestå i, at det ikke er muligt at indvinde de ønskede vandmængder til et givet formål ved hjælp af de indvindingsanlæg, der kan etableres i området, fordi boringerne på grund af geologiske forhold har for lille ydeevne. Grundlaget for en vurdering af, om der findes sådanne begrænsninger, er til dels tilvejebragt ved den hydrogeologiske kortlægning. Den hydrogeologiske kortlægning giver sammen med trykniveau- og transmissivitetkortlægningen og alle tilgængelige prøvepumpningsdata grundlaget for at beregne de omtrentlige indvindingsmuligheder.

På dette grundlag må det afgøres, om vandindvindingen i et område må ske som samlet (koncentreret) indvinding, som spredt

indvinding, eller om begge muligheder står åbne. Der henvises herom til miljøstyrelsens vejledning om vandforsyningsplanlægning 3. del, afsnit 5.4.

d. Retningslinier for de disponible vandressourcers anvendelse inden for amtskommunen

Dette punkt omfatter fastlæggelsen af regionens vandforsyningsstruktur. Om valget af struktur henvises til miljøstyrelsens vejledning om vandforsyningsplanlægning, 1.-3. del. Nedenfor nævnes kun enkelte forhold.

Planlægningsarbejdet kan vise, at der ikke er tilstrækkelige disponible vandressourcer til de behov, der er registreret for området, og at det derfor kan være nødvendigt at undlade at opfylde visse behov. I det sammenfattende afsnit i den redegørelse for anvendelse og prioritering af de danske vandressourcer, som miljøstyrelsen afgav i 1977 til brug for arbejdet med den nye vandforsyningslov, og som er trykt som bilag 2 til lovforslaget, siges herom:

»... samfundets øgede interesse for den samlede brug af vore vandressourcer til vandforsyningsformål, recipient for spildevand, rekreative formål og lignende medfører, at man må bedømme den del af vandressourcen, der kan indvindes, som mere sparsom, end det hidtil har været antaget. Dette medfører, at en stigende udnyttelse af vandressourcen må ske efter en samlet plan og målsætning.

Indvinding af vand til vanding er et særligt problem, fordi vandingen finder sted på det tidspunkt, hvor vandløbenes vandføring naturligt er mindst. Generelt er indvinding af grundvand at foretrække frem for indvinding af overfladevand, selvom indvinding af grundvand også påvirker vandløbenes vandføring. Påvirkningen er ikke så direkte, som når indvindingen sker fra vandløbet, idet grundvandsmagasinet har en forsinkende og udliggende virkning.

I visse områder, f. eks. hvor vandressourcerne er sparsomme i forhold til vandbehovet, vil det være påkrævet, at planlægningen og administrationen samordnes inden for et hydrologisk afgrænset område, f. eks. grundvandsoplandet til et vandløb eller vandløbets topografiske opland, der kan omfatte arealer inden for flere kommuner og/eller amtskommuner.

I områder, hvor vandforekomsterne er sparsomme, eller hvor øget vandindvinding vil medføre uacceptable virkninger på omgivelserne, vil det være nødvendigt at prioritere anvendelsen af ressourcerne. Efter miljøstyrelsens opfattelse må hensynet til befolkningens forsyning med drikkevand have første prioritet, dog således at miljømæssige hensyn i særlige tilfælde kan gå forud. For at tilgodese disse hensyn kan det være nødvendigt at begrænse vandindvindingen, hvad enten denne sker fra grundvand eller fra overfladevand.

Dernæst må det sikres, at der kan oprettholdes en rimelig vandkvalitet, dels for at tilgodese de rekreative hensyn, dels for at sikre, at vandløbet i overensstemmelse med den amtskommunale recipientkvalitetsplanlægning kan være recipient for spildevand.

I de områder, hvor der herudover forekommer vandmængder, som det vil være forsvareligt at udnytte, kan disse fordeles til erhvervmæssige formål såsom vanding, industriformål, dambrug m. v.

Efter miljøstyrelsens opfattelse vil det være rimeligt først at tildele vand til de formål, der ud fra en samfundsmæssig helhedsvurdering giver samfundet størst udbytte pr. m³ anvendt vand.« ...

Det ovennævnte uddrag af redegørelsen er citeret i bemærkningerne til lovforslaget. I bemærkningerne anføres det derefter:

»Landbrugsorganisationerne har imidlertid anmodet miljøstyrelsen om at overveje sin stillingtagen til spørgsmålet om anvendelsen og prioriteringen af vore vandressourcer.

Landbrugsorganisationernes begrundelse er, at regeringen under forhandlinger med landbruget i sommeren 1977 har givet udtryk for, at den ønsker at fremme væksten i den animalske produktion til gavn for beskæftigelse og valutaindtjening. Hvis dansk landbrugs animalske produktion de kommende år skal sikres et højere niveau, kræver det efter landbrugsorganisationernes opfattelse, at de nødvendige vandmængder stilles til rådighed for markvanding, således at der sikres optimale vækstbetingelser for markafgrøderne.

Efter landbrugsorganisationernes opfattelse vil miljøstyrelsens prioritering, hvorved vandløbene i områder, hvor vandforekomsterne er sparsomme, sikres retten til vandet forud for bl. a. landbrugets ønske om vand til kunstig vanding, medføre, at dansk land-

brug ikke sikres grundlaget for fornævnte vækst i produktionen.

Miljøstyrelsen har hertil bemærket, at en allerede gennemført recipientkvalitetsplanlægning ikke i alle tilfælde kan være til hinder for en ønsket vandindvinding. Befolkningens og erhvervslivets behov for en tilstrækkelig og kvalitetsmæssig tilfredsstillende vandforsyning kan indebære, at en tilladelse til indvinding af f. eks. grundvand bør imødekommes, selvom konsekvensen i givet fald kan blive, at en fastlagt recipientkvalitet må tages op til fornyet vurdering.«

Miljøstyrelsen har i forbindelse med udarbejdelsen af vejledningerne i vandforsyningsplanlægning haft drøftelser med landbrugsorganisationerne om prioriteringen af vandressourceanvendelsen. Miljøstyrelsens vejledninger indeholder en nærmere beskrivelse af de generelle kvalitative og kvantitative hensyn, der må tages ved forskellige anvendelser af vandressourcen, f. eks. vand til drikkevandsforsyning, vand til landbrug – herunder såvel markvanding som vanding af husdyr, – vand til gartneri, vand til dambrug, vand til industri eller hensynet til vandløbenes tilstand og kvalitet.

Miljøstyrelsen skal på denne baggrund understrege, at det er den ressourceansvarlige myndighed – amtsrådet – der skal vedtage målsætningerne for anvendelsen af de enkelte vandområder. Det er herved amtsrådet, der foretager den afvejning af samfundsmæssige hensyn, der i henhold til lovens §§ 1 og 2 skal ligge til grund for vandressourcens administration.

e. Vandleverancer mellem amtskommunerne

Spørgsmål om tilførsel af vand udefra til amtskommunen opstår, når behovet i amtskommunen overstiger de disponible ressourcer i amtskommunen, og det er teknisk og økonomisk muligt at tilføre vand udefra. Er tilførslen ikke teknisk eller økonomisk mulig, må det undersøges, om det er muligt at omvurdere nogle af de forhold, som har været betragtet som begrænsende for udnyttelsen af vandressourcerne i amtskommunens eget område.

f. Fremtidige vandindvindingsanlæg

Vandindvindingsplanen skal ikke alene indeholde retningslinier for, hvilke vandres-

sourcer der skal anvendes til de forskellige formål, men skal også indeholde retningslinier for placeringen af de indvindingsanlæg, der skal anvendes til indvindingen af disse ressourcer. Disse angivelser af anlæg, som bør indgå i den fremtidige vandforsyning, kan i vandindvindingsplanen begrænses til anlæg af en sådan størrelse, at de har betydning for regionens samlede vandforsyning, dvs. store almene anlæg og store erhvervsanlæg.

I denne forbindelse skal det understreges, at den bedste udnyttelse af vandressourcen opnås ved at udnytte grundvandsmagasinet udlignende effekt på vandindvindingsens følgerkninger.

Indvinding af grundvand må derfor foretrækkes frem for en overfladevandsindvinding, medmindre indvindingen foretages nær et vandløbs udløb i havet. Det skal ligeledes tilstræbes, at vandindvindingsanlæg (boringer) placeres således, at en direkte påvirkning af vandføringen i et vandløb undgås. Generelle retningslinier for den nærmere placering af enkeltindvindingsanlæg bør derfor fremgå af vandindvindingsplanen.

Mindre anlæg, der sammenlagt er af betydning, skal ikke angives enkeltvis, men som grupper; dette gælder f. eks. markvandingsanlæg. Planen skal endvidere angive retningslinier for ledninger til fjerntransport for store almene anlæg.

g. Foranstaltninger til forbyggelse af skadevirkninger på omgivelserne

Grundlaget for en angivelse af forebyggende og afhjælpende foranstaltninger til opretholdelse af en vis grundvandsstand, vandstand i søer m. v. og vandføring i vandløbene kan først tilvejebringes, når der er etableret en viden om sammenhængen mellem grundvandsstand og vandstand i søer m. v. og mellem grundvandsstand og vandføring i vandløbene. Eksempelvis kan nævnes, at det ud fra recipientmålsætningen er forholdsvis enkelt at fastlægge kravet til mindstevandføring. Det er ikke altid muligt at beregne, hvilken grundvandsstand der skal opretholdes for at sikre denne mindstevandføring. Det vil derfor heller ikke altid være muligt præcist at angive forebyggende eller afhjælpende foranstaltninger.

Det må betragtes som meget vigtigt at få afklaret disse sammenhænge i planlægningsfasen, idet en afklaring er forudsætningen for at kunne angive retningslinier for karakteren og omfanget af de nødvendige indgreb. Her-til kommer, at afklaringen giver information om, hvilke parametre der skal måles regelmæssigt for at kunne gennemføre en rimelig styring af indgrebene.

Som en foranstaltning, der kan tjene til opretholdelse af vandstand og vandføring i et overfladevand i kritiske perioder, kan nævnes påbud i medfør af bekendtgørelse nr. 3 af 4. januar 1980 om vandindvinding og vandforsyning § 17, stk. 1, om begrænsning eller standsning af en i øvrigt tilladt indvinding under kritiske forhold, hvis et sådant påbud har hjemmel i anlæggets indvindings-tilladelse. Endvidere kan det tænkes, at den indvirkning, som en større grundvandsindvinding i nærheden af et vandløb kan have på vandløbets sommervandføring, kan modvirkes ved overførelse af vand fra et andet vandløb eller ved udpumpning af grundvand i vandløbet opstrøms for indvindingen på det sted, hvor presset på grundvandsressourcerne er mindre.

h. Tidsfølge for etablering og udbygning af almene vandforsyningsanlæg

Der skal udarbejdes en tidsfølgeplan for etablering af almene vandforsyningsanlæg, som er af betydning for regionens samlede vandforsyning. Der kan her især være tale om vandforsyningsanlæg, som er en forudsætning for gennemførelse af kommunale vandforsyningsplaner, fordi der fra disse anlæg skal leveres vand til den pågældende kommune, og anlæggene eventuelt skal erstatte eksisterende anlæg.

Desuden er tidsfølgen for udbygning af vandforsyningsanlæg – som vil blive fulgt af en tilsvarende indvinding – af betydning for sammenhængen til anden sektorplanlægning og regionplanlægning.

Kapitel 5

Vandforsyningsplanernes sammenhæng med kommuneplanerne og lokalplanerne

Vandindvindingsplanerne skal, som nævnt, i et vist omfang optages i regionplanerne. Kommuneplanerne skal være i over-

ensstemmelse med regionplanerne. Det følger heraf, at der kan være forhold i vandindvindings- og regionplanerne, f. eks. udpegning af områder til fremtidig vandindvinding, som også skal optages i kommuneplanerne, fordi den fremtidige indvinding medfører begrænsninger i anvendelsen af arealet.

I vandindvindings- og regionplanerne tænkes kun medtaget vandforsyningsanlæg af betydning for regionens samlede vandforsyning. I vandforsyningsplanen tænkes principielt alle vandforsyningsanlæg i kommunen medtaget. Derfor kan der være behov for, at bestemmelserne om placering af vandindvindings- og vandbehandlingsanlæg optages i kommuneplanen, i hvert fald hvis der kan blive tale om konflikt med andre arealanvendelser.

For delområder under en kommune, kan eller skal der udarbejdes lokalplaner, bl. a. hvor der bliver tale om større bygge- og anlægsarbejder. Dette kan f. eks. omfatte vandbehandlingsanlæg (vandværker), hvorimod ledningsanlæg som hovedregel ikke skal optages i lokalplanerne. En lokalplan kan dog tænkes udarbejdet f. eks. i forbindelse med større regionale ledningsanlæg, som medfører indskrænkninger i ejernes rådighed over deres arealer (brugsservitutter).

Kapitel 6

Vandforsyningsplanernes indhold

Efter bekendtgørelsens § 10 skal vandforsyningsplanerne omfatte følgende punkter:

a. Prognose for det fremtidige vandforbrug i kommunen

Der kan herom henvises til omtalen af forbrugsprognoser under indvindingsplanerne. Vandbehvsprognoser bør være udformet som en prognose dels for de enkelte dele af kommunen, dels for de enkelte forbrugergrupper. Prognosen må være beregnet ud fra samme beregningsgrundlag som prognosen i vandindvindingsplanen.

b. Angivelse af de bestående vandforsyningsanlæg i kommunen

Denne opgørelse, som allerede er foretaget i mange kommuner, skal være en videreførelse af den opgørelse af eksisterende anlæg, som skal optages i indvindingsplanen. I

vandforsyningsplanen skal der foretages en grundigere gennemgang af de vandforsyningsanlæg, som er optaget i indvindingsplanen, med en beskrivelse og en vurdering af anlæggene. Tilhører et anlæg en anden kommune må beskrivelsen og vurderingen udarbejdes i samarbejde mellem de to kommuner, jfr. vandforsyningslovens § 4, stk. 2. I vandforsyningsplanen skal der endvidere foretages en gennemgang af de vandforsyningsanlæg i kommunen, som ikke er optaget i indvindingsplanen.

I øvrigt henvises der til miljøstyrelsens vejledning i vandforsyningsplanlægning 3. del, afsnit 3.1.2.

c. Vandforsyningsstruktur

På grundlag af de vandmængder, der er til rådighed, skal vandforsyningsplanen indeholde en angivelse af, hvilke dele af kommunen der påregnes forsynet med vand fra indvindingsanlæg på de enkelte ejendomme eller fra andre ikke almene vandforsyningsanlæg, og hvilke dele af kommunen der straks eller senere påregnes forsynet fra almene vandforsyningsanlæg.

Det skal understreges, at den vandforsyningsstruktur, som angives i planen, ikke vil indtræde uden videre som følge af planen, men at den må søges gennemført ved anvendelse af vandforsyningslovens regler om behandling af konkrete spørgsmål, derunder strukturelle spørgsmål, efterhånden som lejlighed opstår.

Hvis det således i en vandforsyningsplan er bestemt, at et område, som i øjeblikket forsynes fra enkeltanlæg, inden for et angivet tidsrum skal forsynes fra et kommende alment anlæg med en nærmere angiven beliggenhed, kan dette nye anlæg kun oprettes, hvis der til sin tid indsendes ansøgning til afgørelsesmyndigheden om anlægget enten fra kommunen eller fra en privat forbrugergruppe. Planen forpligter ikke nogen privat forbrugergruppe til at søge tilladelse til anlægget, men det må ligge i planen, at kommunalbestyrelsen inden for tidsfristen må søge tilladelse til anlægget (og eventuelt til dets oprettelse gennem pålæg efter lovens § 29), hvis ingen private rejser spørgsmålet.

d. Fremtidig vandforsyning i kommunen

Det skal her angives, hvilke af de beståen-

de almene vandforsyningsanlæg der skal indgå i den fremtidige vandforsyning i kommunen, herunder deres ejerforhold. Der må i denne forbindelse tages stilling til, hvilke af de bestående anlæg der ønskes nedlagt nu eller senere. Grundlaget for denne beslutning er den gennemgang af vandforsyningsanlæggene, som er nævnt ovenfor under b, kombineret med beregninger af omkostningerne ved alternative forsyningsstrukturer.

Hvis det er bestemt i vandforsyningsplanen, at den almene vandforsyning af et område med tiden skal ske fra et større vandværk, og at nogle mindre vandværker i den forbindelse skal afvikles, kan også dette kunne ske i overensstemmelse med vandforsyningslovens regler om behandling af konkrete spørgsmål. Afviklingen af de mindre vandforsyningsanlæg kan ske, efterhånden som deres indvindingstilladelse udløber, - jfr. vandforsyningslovens § 22, stk. 1, og § 86, stk. 4, der medfører, at anlæggene indvindingstilladelse kan inddrages uden erstatning efter 30 års forløb - eller efterhånden som der opstår spørgsmål om væsentlige forbedringer eller væsentlige ændringer af deres anlæg, jfr. lovens § 21, og herudover hvis der rejses et særligt spørgsmål om tilbagekaldelse af deres indvindingstilladelse, jfr. navnlig lovens § 32, stk. 1. Hvis der i planen er sat en frist for afviklingen af et alment vandforsyningsanlæg, må det i planen ligge, at kommunalbestyrelsen om fornødent inden for fristen må rejse sag over for afgørelsesmyndigheden om tilbagekaldelse af anlæggets indvindingstilladelse.

e. Nuværende og fremtidigt forsyningsområde

For alle bestående almene vandforsyningsanlæg skal angives det nuværende og fremtidige forsyningsområde og for alle fremtidige almene vandforsyningsanlæg det fremtidige forsyningsområde. Ved et bestående anlægs nuværende forsyningsområde forstås det område, som anlægget naturligt kan forsyne med sin nuværende kapacitet og med sin beliggenhed - herunder sin beliggenhed i forhold til andre almene anlæg -, og det må også i begrebet ligge, at afstanden til de ejendomme, der skal forsynes, er så kort, eller at der er så mange ejendomme om at dele udgifterne, at udlægningen af ledninger vil væ-

re en fornuftig disposition. Ved vandforsyningsanlæggets fremtidige forsyningsområde forstås det forsyningsområde, som man i planen har tænkt sig, når anlægget er fuldt udbygget efter planen, og når eventuelle nye bebyggelser har gjort det naturligt at føre ledninger ud til nye områder. Der henvises om disse forhold til bemærkningerne til vandforsyningslovforslagets § 45.

f. Vandleverancer mellem kommunerne

Vandforsyningsplanen skal, i lighed med vandindvindingsplanen, indeholde en angivelse af, om kommunen har behov for tilførsel af vand udefra, eller om der fra kommunen kan leveres vand til forbrug uden for kommunen. Herom kan der henvises til, hvad der er anført i forbindelse med vandindvindingsplanerne.

g. Ledningsnet

For alle almene anlæg skal vandforsyningsplanen angive ledningsnettet, herunder forbindelsesledninger mellem flere vandforsyningsanlæg, hvis sådanne ledninger findes eller skal etableres. Angivelse af de enkelte anlægs ledningsnet må nødvendigvis have forskellig detaljeringsgrad. I byområder vil alle ejendomme være tilsluttet vandforsyningen, som vil have ledninger i alle gader og veje, og det vil derfor være overflødigt at angive alle ledninger i planen. Det vil i disse tilfælde være tilstrækkeligt at beskrive hovedledningsnettet. Derimod har ledningsplaceringen afgørende betydning i landsbyer og landområder, fordi ledningernes beliggenhed vil være af betydning for tilslutningsmuligheden. Det vil derfor ofte være hensigtsmæssigt at angive alle ledninger i planen. Hvis det er af betydning for vandforsyningen, bør også ledningsdimensionen angives. Dette gælder navnlig for ledninger, som skal anvendes i forbindelse med en videre udbygning af forsyningsområdet, eller som skal tjene som forbindelsesledninger til andre vandværkers forsyningsområder.

h. Tidsfølge for etablering og udbygning af almene vandforsyningsanlæg

Det er af afgørende betydning for en hensigtsmæssig udbygning af vandforsyningen, at de enkelte vandforsyningsanlæg kan disponere ud fra en tidsplan for udbygning og

forsyning. Kun ved at have en sådan tidsplan som arbejdsgrundlag kan udbygnings- og driftsforholdene for det enkelte vandværk tilrettelægges på den samfundsøkonomisk bedste måde. Tidsplaner for udbygning af ledningsnettet har særlig betydning i landområder, fordi det vil være en oplysning til borgerne om, hvornår der kan forventes tilslutningsmulighed.

Kapitel 7

Fremgangsmåden ved tilvejebringelse af vandindvindings- og vandforsyningsplaner

Det anføres i bemærkningerne til vandforsyningslovforslagets kapitel 3, jfr. lovens § 16, stk. 1, at det vil være naturligt, at den offentlighed, som hidtil har præget behandlingen af konkrete sager om tilladelse til vandindvinding, også kommer til at præge behandlingen af planerne, hvor en del af linierne lægges. Der henvises også til, at en sådan offentlighed er foreskrevet ved tilvejebringelse af region- og kommuneplaner. Ved fastsættelsen af reglerne om tilvejebringelse af vandindvindings- og vandforsyningsplaner er der i overensstemmelse med disse bemærkninger lagt vægt på, at offentligheden inddrages i sagsbehandlingen.

Det er dog ikke fundet nødvendigt at binde tilvejebringelsen af vandindvindings- og vandforsyningsplanerne til så omfattende behandlingsforskrifter, som gælder for region- og kommuneplaner. Der er således ikke givet så udførlige regler om tilvejebringelsen af planforslagene. Reglerne om inddragelsen af offentligheden i sagsbehandlingen er enklere, og der er ikke stillet krav om udarbejdelse af alternative skitser eller om offentliggørelse af afvigende meninger i kommunalbestyrelsen. Reglerne om tilvejebringelse af vandindvindings- og vandforsyningsplaner er imidlertid gjort så smidige, at planerne, hvor det er ønskeligt, kan behandles sammen med henholdsvis en regionplan (eller ændret regionplan) og en kommuneplan.

Efter bekendtgørelsens §§ 3 og 9 skal amtsrådet udarbejde forslag til vandindvindingsplan og kommunalbestyrelsen forslag til vandforsyningsplan efter forhandling med de interesserede myndigheder og institutioner m.v. Som interesserede myndigheder kan for indvindingsplanerne først og fremmest nævnes kommunalbestyrelserne inden for amts-

kommunens område og for vandforsyningsplanerne de private almene vandforsyningsanlæg i kommunen. Endvidere skal embedslægeinstitutionen inddrages i forarbejdet. Der kan imidlertid også blive spørgsmål om at inddrage andre i forhandlingerne, f. eks. amtskommuner eller kommuner, hvis vandindvindingsforhold vil blive påvirket af bestemmelser i planen, ejerne af private anlæg med betydeligt vandforbrug og lokale erhvervsorganisationer med betydelig interesse i vandforbruget (f. eks. landbo- og gartneriforeninger).

Fremgangsmåden ved udarbejdelsen af forslaget må afhænge af, hvor kompliceret forslaget er, og den kan f. eks. gøres simpleere med hensyn til delplaner og ændringer i og tillæg til planer (jfr. §§ 8 og 14) end med hensyn til de samlede planer. For komplicerede planer kan det være nødvendigt, at den planlæggende myndighed først holder et orienterende møde med de interesserede parter, derefter udsender et udkast og drøfter udkastet på et nyt møde med de interesserede og dernæst udarbejder et forslag og måske yderligere brevveksler og forhandler om forslaget, før det vedtages.

Når forslaget er vedtaget, skal det ved amtsrådets eller kommunalbestyrelsens foranstaltning fremlægges for offentligheden til gennemsyn i mindst 3 måneder på de steder, der bestemmes af amtsrådet eller kommunalbestyrelsen, jfr. bekendtgørelsens §§ 5 og 11. Med hensyn til forslagene til indvindingsplaner bør fremlæggelse antagelig normalt ske på amtskommunens kontor og på kommunkontorerne i alle amtskommunens kommuner og med hensyn til vandforsyningsplaner på vedkommende kommunkontor. Der kan herudover være tale om at fremlægge planerne f. eks. på biblioteker. Fremlæggelsen bør altid meddeles ved annoncer i passende blade, og såvel i annoncerne som i forbindelse med fremlæggelsen bør det fremhæves, at der under fremlæggelsesperioden kan indsendes indsigelser til planlægningsmyndigheden, jfr. §§ 6 og 12. Inden for fremlæggelsesperioden skal planlægningsmyndigheden iværksætte

en oplysningsvirksomhed om forslaget. Bekendtgørelsen giver ingen regler om denne oplysningsvirksomheds art eller omfang. Der kan være tale om afholdelse af borgermøder, men efter omstændighederne kan det være tilstrækkeligt, at planlægningsmyndigheden offentliggør en redegørelse for forslaget i passende blade, udsender foldere eller lignende.

Efter fremlæggelsesfristens udløb skal planlægningsmyndigheden på ny forhandle sagen med de myndigheder og institutioner m. v., som tidligere har været inddraget i sagsbehandlingen, jfr. bekendtgørelsens §§ 6 og 12. Derefter vedtager myndigheden planen og sender den til godkendelsesmyndigheden (henholdsvis miljøministeren og amtsrådet) med redegørelse for indkomne indsigelser og myndighedens bemærkninger hertil. Indsendelse til miljøministeren skal ske gennem miljøstyrelsen.

Når godkendelsesmyndigheden har godkendt planen, offentliggør planlægningsmyndigheden en meddelelse herom, jfr. bekendtgørelsens §§ 7 og 13. Offentliggørelsen må ske i passende blade efter planlægningsmyndighedens bestemmelse. Den godkendte indvindingsplan må være tilgængelig på vedkommende amtskommunes kontor og vandforsyningsplanen på vedkommende kommunkontor, og dette bør angives i meddelelsen.

Kapitel 8

Regler om klage

Når en vandforsyningsplan er godkendt, er der adgang til at påklage den samlede plan. Klage kan, i overensstemmelse med vandforsyningslovens § 80, indgives af de interesserede myndigheder og institutioner m.v. og af alle private, der må antages at have en individuel væsentlig interesse i sagen.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, da der er offentliggjort en meddelelse om den godkendte vandforsyningsplan – selvom meddelelsen ikke giver detaljerede oplysninger om planens indhold –. Der henvises til bekendtgørelsens § 16.

Miljøministeriet, den 25. februar 1980

Cirkulære om vandindvinding og vandforsyning (Til kommunalbestyrelser, amtsråd og hovedstadsrådet)

Indholdsfortegnelse

	Side
<i>Kapitel 1.</i> Indledning	5
<i>Kapitel 2.</i> Myndighederne	5
<i>Kapitel 3.</i> Almindelige regler om sagernes behandling	6
1. Indsendelse af ansøgninger	7
2. Sagens behandling	7
3. Afholdelse af møder m. v.	7
4. Meddelelse af påbud og forbud	7
5. Spørgsmål om ekspropriation eller erstatning	8
6. Tilladelser efter anden lovgivning	8
<i>Kapitel 4.</i> Behandlingen af sager om tilladelse til vandindvinding og til anlæg til brug for vandindvindingen	8
1. Tilladelser til vandindvindingsanlægget	8
2. Foreløbige og endelige tilladelser	10
3. Ansøgninger om foreløbig indvindingstilladelse	10
4. Indholdet af den foreløbige tilladelse	11
5. Ansøgninger om endelig tilladelse til vandindvinding og til vandindvindingsanlægget	12
6. Indholdet af den endelige tilladelse	12
a. Grænsen for grundvandsstandssænkning og indvinding pr. time	12
b. Kontrol med følgevirkninger på grundvandsstand og vandløb	12
c. Beskyttelsesområder for grundvand	13
d. Beskyttelsesområder for overfladevandsanlæg	13
e. Fredningsbælter	13
f. Andre foranstaltninger til beskyttelse af indvindingsanlæg	14
g. Andre vilkår for tilladelserne	14
<i>Kapitel 5.</i> Behandlingen af sager om tilladelse til bortledning m. v. af grundvand	14
1. Afgrænsning af pligten til at søge tilladelse	14
2. Ansøgninger om tilladelse	15
3. Indholdet af tilladelserne	15
<i>Kapitel 6.</i> Behandling af sager om inddragelse af ejendomme under almene vandforsyningsanlæg efter vandforsyningslovens § 29	16
<i>Kapitel 7.</i> Behandlingen af sager om inddragelse af vandindvindingstilladelse efter vandforsyningslovens § 32 og om forsyningspligt m. v. efter vandforsyningslovens kapitel 8	17

	Side
<i>Kapitel 8.</i> Spørgsmål om tinglysning og udbetaling af vederlag.....	17
<i>Kapitel 9.</i> Tilsyn.....	18
<i>Kapitel 10.</i> Ekspropriation	18

Cirkulære om vandindvinding og vandforsyning

(Til kommunalbestyrelser, amtsråd og hovedstadsrådet)

Kapitel 1 Indledning

Ved bekendtgørelse nr. 3 af 4. januar 1980 om vandindvinding og vandforsyning er der i medfør af vandforsyningslovens §§ 6, 8, 70 og 78, stk. 5, givet regler om behandlingen af følgende konkrete sager efter vandforsyningsloven:

Sager om tilladelse til vandindvinding og til anlæg i forbindelse med vandindvindingen, jfr. lovens kapitel 4.

Sager om tilladelse til bortledning m.v. af grundvand, jfr. lovens § 26.

Sager om inddragelse af ejendomme under almene vandforsyningsanlæg, jfr. lovens § 29.

Sager om tilbagekaldelse af vandindvindingstilladelser efter lovens § 32 og om forsyningspligt m.v. efter lovens kapitel 8.

Bekendtgørelsen omfatter kun behandlingen af disse sager i 1. instans. Der er således – som hidtil – ikke givet regler om behandlingen af sager, der er påklaget til miljøstyrelsen eller miljøministeren. Regler om klagesagers behandling i miljøankenævnet er givet ved bekendtgørelse nr. 372 af 16. juli 1975 af forretningsorden for miljøankenævnet som ændret ved bekendtgørelse nr. 69 af 1. marts 1977 og bekendtgørelse nr. 492 af 20. september 1978.

Kapitel 2 Myndighederne

Myndigheden til at træffe afgørelse i 1. instans-sager, der omfattes af bekendtgørelsen, ligger efter loven hos amtsrådet – heri indbefattes i det følgende for hovedstadsrådets vedkommende hovedstadsrådet – eller hos kommunalbestyrelsen. Med hensyn til sager om tilladelse til indvinding og til anlæg til brug for indvindingen og sager om tilladelse til bortledning m. v. af grundvand er der i lovens §§ 19-21 og 26 foretaget en fordeling af sagerne mellem amtsrådet og kommunalbestyrelserne, jfr. bekendtgørelsens § 3, stk. 1, litra a og b, og § 18. Efter lovens §§ 29, 32 og kapitel 8 er afgørelserne henlagt til amtsrådet.

Loven indeholder imidlertid i § 6 en almindelig bemyndigelse for miljøministeren til efter forhandling med de kommunale organisationer at bestemme, at de beføjelser, der efter lovens kapitler 4, 6 og 8 er henlagt til amtsrådet, kan udøves af kommunalbestyrelsen, når der foreligger godkendte planer. Denne bemyndigelse til at henlægge yderligere sager til kommunalbestyrelsens afgørelse er udnyttet i bekendtgørelsens § 3, stk. 1, litra c, angående vandindvinding og anlæg hertil, bekendtgørelsens § 23 om inddragelse af ejendomme under vandværksforsyning og bekendtgørelsens § 28 angående sager efter

vandforsyningslovens § 45, stk. 1, om private vandforsyningsanlægs forsyningspligt.

Det er en forudsætning for henlæggelse af disse yderligere sager under kommunalbestyrelsen, at der er truffet bestemmelse om det pågældende anlæg og dets indvinding i en godkendt *vandforsyningsplan*, samt at planen har en vis detaljeringsgrad. Det er fastsat i bekendtgørelsens § 3, stk. 1, litra c, § 23, stk. 4, og § 28, jfr. § 23, stk. 4, at amtsrådet kan bestemme, at visse sager ikke skal kunne afgøres af kommunalbestyrelsen, uanset at vandforsyningsplanen indeholder detaljerede bestemmelser om forholdet. Der kan være tale om at tage et sådant forbehold i et område, hvor virkningerne af en vandindvinding er så usikre, at der må foretages en vidtgående hydrologisk efterprøvning i forbindelse med tilladelsessagen. Forbeholdet bør også tages, hvis det vandforsyningsanlæg, som vandforsyningsplanen indeholder detaljerede bestemmelser om, tilhører en anden kommune end indvindingsstedets kommune. Sådanne forbehold fra amtsrådets side bør normalt tages i forbindelse med behandlingen af vandforsyningsplanen eller af et senere tillæg til vandforsyningsplanen. Amtsrådet kan dog tage forbeholdet senere, når f. eks. vandressourceforholdene eller vandkvalitetsforholdene gør det nødvendigt.

Efter lovens §§ 19 og 21, »kan« kommunalbestyrelsen meddele tilladelse til indvinding og til etablering af indvindingsanlæg, når det drejer sig om visse mindre vandforsyningsanlæg, medens amtsrådet i øvrigt efter §§ 20 og 21 »meddele« tilladelse til indvindingen og anlægget. Heri ligger, at kommunalbestyrelsen er beføjet til at behandle sager efter § 19, jfr. § 21, men at kommunalbestyrelsen, hvis den ønsker det, kan nægte at behandle sagen og henvise sagen til behandling hos amtsrådet. Denne ordning, der stemmer med den hidtidige lovgivning, har navnlig den betydning, at den giver mulighed for en let løsning af kompetencetvivel – f. eks. tvivl om, hvorvidt et anlæg kan nøjes med en indvinding på 3.000 m³ vand om året efter lovens § 19, nr. 1, eller om anlægget kan forsyne hele bebyggelsen efter § 19, nr. 2, – ved altid at gøre amtsrådet kompetent. Ordningen gentages i bekendtgørelsens § 3, stk. 1,

litra a-c og i bekendtgørelsens § 23 og § 28, jfr. § 23.

Derimod giver bekendtgørelsens § 19 – i overensstemmelse med lovens § 26, stk. 1, – ikke kommunalbestyrelsen mulighed for at afvise sager om tilladelse til midlertidig eller varig bortledning af grundvand eller anden sænkning af grundvandsstanden i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder m. v. Reglen om kommunalbestyrelsens kompetence er her så rummeligt formuleret, at der antagelig ikke bliver spørgsmål om kompetencetvivel.

Efter lovens § 18, stk. 2, kan indvinding af grundvand på egen grund til husholdningsbrug i enkelte husholdninger ske uden indvindingstilladelse. Endvidere kan bredejere uden tilladelse indvinde overfladevand til kreaturvanding, jfr. § 18, stk. 3. Al anden indvinding kræver tilladelse fra kommunalbestyrelsen eller amtsrådet, jfr. lovens §§ 19 og 20.

Efter lovens § 21 må anlæg til brug for indvindingen ikke etableres eller på væsentligt måde udbedres eller ændres, »før kommunalbestyrelsen eller amtsrådet, jfr. §§ 19 og 20, har meddelt tilladelse hertil«. I overensstemmelse med den hidtidige retstilstand, som lovens § 18, stk. 2, bygger på, er det miljøstyrelsens opfattelse, at § 21 omfatter ikke alene anlæg, hvortil der kræves indvindings-tilladelse efter §§ 19 eller 20, men også anlæg, som efter § 18, stk. 2, er fritaget for indvindingstilladelse. Tilladelse til etablering af indvindingsanlæg, herunder godkendelse af borestedets placering, skal i de tilfælde, hvor selve indvindingen kan ske uden tilladelse i medfør af § 18, stk. 2, som hidtil meddeles af kommunalbestyrelsen. Dette er fastsat i bekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Kapitel 3

Almindelige regler om sagernes behandling

Almindelige regler om behandlingen af sager om *foreløbige tilladelser* til vandindvinding er givet i bekendtgørelsens §§ 8–13. Bekendtgørelsens § 16 om behandling af sager om *endelige tilladelser* til vandindvinding og anlæg til brug for indvindingen henviser til §§ 8–13 og giver derudover i stk. 2 og 3 nogle yderligere regler. Bekendtgørelsens *andre*

bestemmelser om sagsbehandlingen henviser i større eller mindre grad til §§ 8–13 og 16, jfr. bekendtgørelsens §§ 21, 26 og 30.

1. Indsendelse af ansøgninger

En *ansøgning* om tilladelse til vandindvinding og tilhørende anlæg eller til bortledning m. v. af grundvand skal altid indsendes til vedkommende kommunalbestyrelse, jfr. §§ 8 og 21. Hvis kommunalbestyrelsen ikke selv er tilladelsesmyndighed, videresender kommunalbestyrelsen sagen til amtsrådet med sin indstilling. Når det vil tage nogen tid for kommunalbestyrelsen at udarbejde en indstilling, kan det være hensigtsmæssigt, at kommunalbestyrelsen straks videresender ansøgningen til amtsrådet med nogle foreløbige bemærkninger og først senere sender en egentlig indstilling til amtsrådet. Hvis der ikke er tale om en ansøgning, men om en afgørelse af et strukturelt spørgsmål, bør spørgsmålet rejses direkte overfor den kompetente myndighed.

2. Sagens behandling

Når en sag er modtaget af den kompetente myndighed, sammenholder myndigheden sagen med godkendte eller foreslåede vandindvindings- og vandforsyningsplaner og planer for råstofindvinding. Myndigheden kan indhente yderligere oplysninger, og den indhenter endvidere udtalelser fra andre interesserede myndigheder, jfr. §§ 9 og 10. Herved forstås navnlig kommunalbestyrelser og amtsråd, som antages interesseret i indvinding i området. Herudover tænkes der også på eventuelle statslige myndigheder med en særlig interesse i den pågældende indvinding, f. eks. Statsskovvæsenet. I overensstemmelse med de hidtil gældende regler om amtsrådenes behandling af indvindingssager fastsættes det i § 9, at amtsrådet kan pålægge vedkommende kommunalbestyrelse at tilvejebringe de yderligere oplysninger, som amtsrådet ønsker.

Når de fornødne oplysninger og udtalelser er tilvejebragt, kan afgørelsesmyndigheden, som det fremgår af indledningen til § 11, bestemme, at sagen ikke skal fremmes.

Mener afgørelsesmyndigheden på den anden side, at sagen skal fremmes, skal myndigheden i de nedenfor nævnte tilfælde offentliggøre en meddelelse om sagen med

fremhævelse af muligheden for at gøre indsigelse. Denne ordning gælder for det første for sager om indvindingstilladelse, der omfattes af vandforsyningslovens § 20, jfr. *bekendtgørelsens § 11*. Ordningen gælder derimod ikke for sager efter vandforsyningslovens § 21 om tilladelse til et anlæg til brug for indvinding. Pligt til at offentliggøre en meddelelse om sagen foreligger endvidere i sager om bortledning m. v. af grundvand, når sagen henhører under amtsrådet, jfr. *bekendtgørelsens § 21*, og i sager om tvungen vandværksforsyning, jfr. *bekendtgørelsens § 26*. Sager om ændringer af vandforsyningsstrukturen efter vandforsyningslovens § 32 og lovens kapitel 8 vil ofte kun have betydning for en begrænset kreds, og bekendtgørelsen giver ingen regel om forudgående offentlig meddelelse om disse sager. Det skal imidlertid fremhæves, at afgørelsesmyndigheden kan udsende forudgående offentlig meddelelse om en sag, selv om bekendtgørelsen ikke stiller krav om det.

3. Afholdelse af møder m. v.

Det vil ofte være nødvendigt at drøfte sagen skriftligt eller mundtligt med ansøgere eller andre parter. Der kan også være tale om at *holde egentlige møder* med parterne, og i sager af større lokal betydning – f. eks. sager om tilladelse til større vandindvinding, sager om tvungen vandværksforsyning for et større antal ejendomme og sager om større omstrukturering af almene vandforsyningsanlæg – kan der være behov for under sagen at *afholde et offentligt møde*. En regel om afholdelse af møder, eventuelt offentlige møder, findes i *bekendtgørelsens § 12*. Indkaldelsen til det offentlige møde kan eventuelt kombineres med udsendelsen af den offentlige meddelelse om sagen. Bekendtgørelsen indeholder ingen bestemmelse om *besigtigelse af forholdene* på stedet. Det vil imidlertid ofte være af stor værdi, at afgørelsesmyndigheden besigtiger forholdene.

4. Meddelelse af påbud eller forbud

I en række tilfælde vil en afgørelse indbefatte, at der gives *påbud eller forbud til enkeltpersoner*, f. eks. påbud om foranstaltninger til beskyttelse af vandet i et vandindvindingsanlæg mod forurening eller påbud om tilkastning af overflødige brønde. Ofte vil sådanne spørgsmål blive drøftet med de berørte

grundejere på møder. Sker dette ikke, må de berørte grundejere normalt underrettes skriftligt og have adgang til at udtale sig, før der træffes bestemmelse om påbud eller forbud, jfr. *bekendtgørelsens § 16, stk. 2*.

Hvad særligt angår de beskyttelsesforanstaltninger, der består i forbud mod nedsivning i en vis afstand fra et indvindingsanlæg for grundvand, jfr. miljøbeskyttelseslovens § 12, er det kun nødvendigt at indkalde grundejere eller underrette dem skriftligt, hvis der på den pågældende ejendom findes et nedsivningsanlæg, som vil blive ramt af forbudet. Har en ejendom, som vil blive omfattet af forbudet, ikke, når sagen verserer, et sådant nedsivningsanlæg, er det ikke nødvendigt at indkalde eller underrette ejendommens ejer, idet han ikke har nogen ret til at oprette et nedsivningsanlæg på ejendommen. Tænkes der etableret et beskyttelsesområde for en overfladevandindvinding efter miljøbeskyttelseslovens § 13, skal samtlige grundejere i området indkaldes eller underrettes, da beskyttelsesområdet vil gribe ind i deres lovlige råden over deres ejendomme. De pågældende grundejere skal underrettes om afgørelsen i sagen, jfr. *bekendtgørelsens § 32, stk. 2*.

5. Spørgsmål om ekspropriation eller erstatning

En gennemførelse af en vandindvinding kan nødvendiggøre en *ekspropriation* efter lovens kapitel 7, og en vandindvinding, en bortledning af grundvand eller en strukturel ændring af vandforsyningen kan medføre et *erstatningskrav*, jfr. lovens §§ 23, 28 og 30-32.

Spørgsmål om gennemførelse af ekspropriation efter loven afgøres som hovedregel af kommunalbestyrelserne. Spørgsmål om ekspropriationserstatninger og de ovennævnte andre erstatningsspørgsmål afgøres efter loven i mangel af enighed af landvæsensretterne. Bekendtgørelsen opfordrer som hidtil den myndighed, der træffer afgørelse om tilladelsen eller den strukturelle ændring, til at afklare ekspropriationsspørgsmål og erstatningsspørgsmål og om muligt at søge at opnå et forlig om forholdene, jfr. *bekendtgørelsens § 13 og § 16, stk. 3*. Opnås der ikke forlig, må afgørelsesmyndigheden i sin afgørelse gøre opmærksom på, hvorledes ekspropriationen kan gennemføres, samt at erstatnings-

spørgsmålet kan indbringes for landvæsensretten, jfr. *bekendtgørelsens § 33, stk. 2 og 3*.

6. Tilladelser efter anden lovgivning

Etableringen af et vandforsyningsanlæg forudsætter ofte – foruden tilladelse efter denne bekendtgørelse – tilladelse eller godkendelse efter andre lovbestemmelser. Blandt tilladelser i medfør af bestemmelser udenfor vandforsyningsloven kan nævnes, at et byggeri kræver *tilladelse fra kommunalbestyrelsen i medfør af byggeloven*, at opførelse af vandværker i landzoner kræver *tilladelse fra amtsrådet i medfør af by- og landzonenloven*, at nedlæggelse af vandledninger i veje kræver *tilladelse af vejens ejer eller vedkommende vejmyndighed*, og at planer for almene vandforsyningsanlæg, der skal forsyne tættere bebyggede områder, skal *forelægges kommunalbestyrelsen som brandmyndighed*, jfr. brandlovsbekendtgørelse nr. 641 af 29. december 1976 § 13 og cirkulære nr. 155 af 28. juli 1976. *Hydroforer på vandforsyningsanlæg* skal være typegodkendt, eventuelt særligt besigtiget og godkendt af arbejdstilsynet i medfør af § 11 i bekendtgørelse nr. 566 af 22. december 1971 om trykbeholdere m. v. på landjorden, (der er opretholdt efter ikrafttrædelsen af arbejdsmiljølov nr. 681 af 23. december 1975 ved bekendtgørelse nr. 321 af 21. juni 1977), og hydroforanlæg bør i alle tilfælde *anmeldes til arbejdstilsynets stedlige kreds*. Ved projekter til vandforsyningsanlæg, der beskæftiger et fast personale, kan det være hensigtsmæssigt i det hele at forelægge planerne for arbejdstilsynets stedlige kreds, før arbejdet iværksættes. Det er fremhævet i bekendtgørelsens § 35, at en tilladelse efter bekendtgørelsen ikke fritager for at søge om de tilladelser, der er nødvendige efter anden lovgivning. I praksis henvises i reglen ikke i tilladelserne efter bekendtgørelsen til nødvendigheden af at søge disse andre tilladelser.

Kapitel 4

Behandlingen af sager om tilladelse til vandindvinding og til anlæg til brug for vandindvindingen

1. Tilladelser til vandindvindingsanlægget

Den hidtidige vandforsyningslovgivning har kun stillet krav om tilladelse til selve

vandindvindingen, men ikke til de anlæg, som skal benyttes til indvindingen. (Der er dog i indvindingstilladelserne ofte stillet betingelser også med hensyn til anlæggene).

Efter vandforsyningsloven af 1978 kræves derimod tilladelse både til indvindingen og til de anlæg, der skal bruges til indvindingen, herunder også til væsentlig udbedring og væsentlig ændring af anlæggene, jfr. lovens §§ 19-21. Ved »vandindvindingsanlæg« forstås efter bemærkningerne til lovforslagets § 21 ikke alene indvindingsanlæg efter sædvanlig teknisk sprogbrug – omfattende borer og brønde og indtagningsanlæg for overfladevand – men også vandbehandlingsanlæg og anlæg til udpumpning fra behandlingsanlægget, incl. eventuelle rentvandsbeholdere. Forsyningsledningerne for et anlæg, der forsyner flere ejendomme, omfattes derimod ikke af lovens ord »indvindingsanlæg«, og det er tanken, at anlæg af forsyningsledninger i det væsentligste skal reguleres gennem bestemmelser i vandforsyningsplanerne. Der er imidlertid ikke noget til hinder for, at der i forbindelse med en tilladelse til et anlæg stilles vilkår også med hensyn til forsyningsledninger, hvis dette må anses for hensigtsmæssigt i det enkelte tilfælde. Baggrunden for, at der kræves tilladelse til etablering af anlæggene, er dels at sikre, at der kun i det nødvendige omfang foretages investering i et anlæg, før det er klart, at der vil blive givet indvindingstilladelse, og dels at give mulighed for kontrol med, at anlæggene indrettes hensigtsmæssigt. Kravet om tilladelse til væsentlig udbedring og væsentlig ændring af anlæg har en parallel i de hidtidige regler om tilladelse til væsentlig udbedring og væsentlig ændring af brønde og borer, men ordningen omfatter efter loven af 1978 hele anlægget. Man vil herved dels kunne kontrollere, at de påtænkte ændringer er teknisk tilfredsstillende, dels eventuelt kunne forhindre væsentlige nyinvesteringer i ældre anlæg, der som andre anlæg i området er tilstrækkelige til områdets vandforsyning, og vandforsyningsplanen forudser, at forsyningen efterhånden skal gå over til andre anlæg.

Bemærkningerne til vandforsyningslovforslaget giver en vejledning om, hvad der skal forstås ved »på væsentlig måde udbedres eller ændres« i lovens § 21, stk. 1. Der vil

herefter være tale om en væsentlig udbedring eller ændring, hvis der skal foretages en ny boring for et eksisterende indvindingsanlæg – uanset om det sker til afløsning af en tidligere boring – og hvis der skal foretages væsentlige ændringer i anlæggets behandlingsafsnit, f. eks. opførelse af en ny behandlingsbygning eller opførelse af en rentvandsbeholder i stedet for en tidligere hydrofor. Derimod vil f. eks. udskiftning af en pumpe næppe være en væsentlig udbedring eller ændring. Efter miljøstyrelsens mening vil også etablering af et nyt filteranlæg ved et alment vandforsyningsanlæg være en væsentlig udbedring eller ændring; derimod ikke udskiftning af filtret i en boring med bibeholdelse af det tidligere forerør; ej heller udskiftning af en hydrofor med en ny hydrofor. Når det drejer sig om mindre vandindvindingsanlæg, vil udbedringen eller ændringen ikke kræve tilladelse i samme grad som ved større anlæg. Miljøministeren har ved lovsagens behandling i Folketinget udtalt, at der ikke kræves tilladelse til et nyt filteranlæg eller udpumpningsanlæg ved et vandindvindingsanlæg, der forsyner højst 4 husstande, og at der normalt ikke kræves tilladelse til reparation eller uddybning af eksisterende brønde. Miljøstyrelsen skal dog anføre, at der efter styrelsens mening kræves tilladelse til etablering af en boring i stedet for en eksisterende brønd, herunder etablering af en boring i bunden af brønden. I det hele må det efter styrelsens mening være afgørende, om der er tale om en fornyelse, som har en sådan økonomisk eller teknisk rækkevidde, at tilladelsesmyndigheden bør have lejlighed til at overveje anlæggets betimelighed påny.

Ved lovens § 21, stk. 2, er der gjort en undtagelse fra pligten til at søge tilladelse til en væsentlig udbedring eller en væsentlig ændring af bestående anlæg, nemlig når udbedring eller ændring er nødvendig for at opretholde en bestående forsyning. I så fald kan der uden tilladelse etableres en ny brønd eller boring inden for en afstand af 5 m fra det hidtidige indvindingssted. Arbejdet skal dog anmeldes til tilladelsesmyndigheden, inden det påbegyndes. Bestemmelsen giver en vid adgang til uden tilladelse at foretage borer til erstatning for sammenbrudte eller udtørrede borer eller brønde, som ikke kan undværes selv i en kortere tid. Efter lo-

vens § 21, stk. 3, kan tilladelsesmyndigheden dog bestemme, at etablering, udbedring eller ændring af en brønd eller boring uanset bestemmelserne i stk. 2 kun må ske med tilladelse efter stk. 1. Ministeren har under behandlingen af lovsagen udtalt, at en bestemmelse efter § 21, stk. 3, må have en konkret begrundelse af vandforsyningsmæssig karakter - og altså ikke kan træffes i almindelighed f. eks. for hele kommunen eller for visse arter af anlæg - § 21, stk. 3, kan efter miljøstyrelsens mening anvendes f. eks. for bestemte ejendomme, hvis brønde ligger på forureningsudsatte steder, hvor en erstatningsboring ikke bør etableres, eller for almene vandforsyningsanlæg, hvis boringer ligger vel nær en kirkegård eller et kloaksystem og derfor bør flyttes til et fjernere sted, når lejlighed gives, eller for ejendomme, som ligger op til en vandforsyningsledning og bør tage deres vand fra ledningen, når deres egne anlæg bryder sammen.

En bestemmelse fra kommunalbestyrelsen efter § 21, stk. 3, kan påklages til miljøstyrelsen efter lovens almindelige klageregler.

For større vandindvindingsanlæg, hvor der regelmæssigt foretages udbedringer og ændringer, der omfattes af § 21, stk. 1, f. eks. udskiftninger af boringer, kan det være praktisk, at der søges om og gives en generel tilladelse til at udføre arbejder af en nærmere angivet art i stedet for at behandle hvert enkelt arbejde særskilt.

2. Foreløbige og endelige tilladelser

For at sikre, at der, så længe indvindings-tilladelse ikke er givet, kun i det nødvendige omfang foretages investeringer i anlægget, sondres der i bekendtgørelsens bestemmelser om tilladelse til indvinding og vandindvindingsanlæg mellem foreløbige og endelige tilladelser. Der skal normalt i første omgang kun ansøges om en foreløbig tilladelse, jfr. bekendtgørelsens §§ 5 og 6. Når ansøgningen om en foreløbig tilladelse er indkommet, undersøger tilladelsesmyndigheden, om det - på grundlag af foreliggende planer eller andre forhold - overhovedet er muligt at godkende et anlæg af den ønskede størrelse på det pågældende sted. Hvis det anses for muligt at imødekomme ansøgningen, giver tilladelsesmyndigheden den foreløbige tilladelse,

som kun betyder, at ansøgeren kan arbejde videre med sagen, herunder foretage boringer og afprøve dem i det omfang, den foreløbige tilladelse giver adgang til det. Når boringen, eventuelt også prøvepumpning af boringen og andre undersøgelser, er foretaget og sagen er viderebehandlet, kan ansøgeren derefter indgive ansøgning om endelig tilladelse, som tilladelsesmyndigheden så tager stilling til.

Denne todeling af tilladelsesproceduren vil dog ikke altid være nødvendig. I områder, hvor der foreligger så fyldestgørende oplysninger fra omkringliggende vandindvindingsanlæg, at tilladelsesmyndigheden anser det for muligt at bedømme virkningerne af det ansøgte indvindingsanlæg, uden at der tilvejebringes yderligere oplysninger, kan den give endelig tilladelse uden først at give en foreløbig tilladelse. Dette vil f. eks. ofte gælde for sager om tilladelse til markvandingsanlæg. En sag om tilladelse til udskiftning af boringer for et stort vandforsyningsanlæg vil kunne behandles under én sagsbehandling, hvis der ikke er tale om flytning af boresteder over store afstande. Ønskes der kun tilladelse til ændring af anlægget uden forhøjelse af indvindingen og uden flytning af indvindingsstedet, kan sagen normalt også behandles under én sagsbehandling.

Bekendtgørelsen giver forskellige regler om indholdet af en ansøgning om foreløbig indvindings-tilladelse (§ 7), om indholdet af den foreløbige tilladelse (§ 14), om indholdet af en ansøgning om endelig tilladelse (§ 15), og om indholdet af den endelige tilladelse (§ 17). Reglerne om indholdet af tilladelserne må sammenholdes med de almindelige regler i bekendtgørelsens §§ 32-34 om affattelse og meddelelse af afgørelser.

Reglerne om indholdet af ansøgninger og tilladelser er affattet med henblik på tilfælde, hvor der er tale om nyetablering eller væsentlige udvidelser af anlæg. Er der tale om mere begrænsede ændringer af bestående anlæg, kan indholdet indskrænkes tilsvarende.

3. Ansøgninger om foreløbig indvindings-tilladelse

Med hensyn til indholdet af ansøgningen om foreløbig tilladelse skal det fremhæves, at ansøgningen for almene vandforsyningsan-

lægs vedkommende bl. a. skal indeholde oplysninger om antallet af forbrugere, fordelt på forbrugerkategorier. Forbrugerantallet kan f. eks. tænkes delt op på antallet af husstande i helårsbeboelser bortset fra landbrug – eventuelt med særlige oplysninger om antallet af husstande i etageejendomme –, antallet af fritidshuse, antallet af landbrug og husstande i landbruget, og antallet af andre erhvervsvirksomheder, som får vand fra det almene vandforsyningsanlæg. Anvisninger på, hvorledes vandforbruget kan fastsættes for forskellige forbrugergrupper, er givet i miljøstyrelsens vedledning om vandforsyningsplanlægning, 2. del, afsnit 2, og 3. del (januar 1979), afsnit 3.4 og i Dansk Ingeniørforenings norm for vandforsyningsanlæg for enkeltejendomme, januar 1978 (DS 441), afsnit 2.5, og Dansk Ingeniørforenings norm for fælles vandforsyningsanlæg, april 1978 (DS 442) afsnit 2.5. Herudover kan vandindvindings- eller vandforsyningsplanerne indeholde bestemmelser om størrelsen af forskellige enhedsforbrug.

Ansøgningen skal endvidere indeholde en skønmæssig angivelse af mulighederne for at indvinde den ansøgte vandmængde og af følgevirkningerne af indvindingen og – om muligt – oplysning om vandtypens egnethed. Angivelsen af mulighederne for at indvinde den ønskede vandmængde og af følgevirkningerne kan gives rent overslagsmæssigt.

Ansøgningen skal derudover indeholde oplysninger om nærmere angivne forurenende forhold, som ansøgeren er bekendt med. Det bemærkes i denne forbindelse, at det antagelig vil være kommunalbestyrelsen, der har den bedste oversigt over forurenende forhold omkring det planlagte indvindingsanlæg, og at kommunalbestyrelsen også har adgang til at skaffe sig yderligere oplysninger ved inspektion på privat ejendom i medfør af vandforsyningslovens § 64. Tilladelsesmyndigheden vil derfor naturligt henvende sig til kommunalbestyrelsen med hensyn til oplysningerne om forurenende forhold, og det er ikke tanken at pålægge ansøgeren nogen særlig undersøgelsespligt i så henseende. Det vil imidlertid være af værdi, at han giver oplysninger om de forurenende forhold, som han faktisk er bekendt med.

4. Indholdet af den foreløbige tilladelse

Den foreløbige tilladelse skal bl.a. indeholde tilladelse til – og krav om – oprettelse af de boringer, der er nødvendige for at bedømme vandindvindingsmulighederne. Udførelsen af en sådan boring vil indbefatte en renpumpning af boringen med tilbagepejling, jfr. bekendtgørelse nr. 4 af 4. januar 1980 om udførelse af boringer efter grundvand m. v. Tilladelsesmyndigheden vil imidlertid i tilladelsen kunne foreskrive, at der også skal foretages en egentlig prøvepumpning af boringen. Et sådant krav om prøvepumpning bør normalt stilles med hensyn til boringer for almene vandforsyningsanlæg, som efter deres art omfattes af vandforsyningslovens § 20, for større institutionsanlæg og for private anlæg af en sådan størrelse, at deres funktion har almindelig betydning. Hvis der er tale om flere boringer inden for et begrænset område, kan det efter en bedømmelse af de hydrologiske forhold være tilstrækkeligt at prøvepumpe enkelte af dem. I cirkulæret om udførelse af boringer efter grundvand m.v. er der givet anvisning på, hvorledes en prøvepumpning kan udføres. Når der i tilladelsen stilles krav om prøvepumpning, bør det også anføres, hvorledes – herunder hvor længe – prøvepumpningen skal udføres.

Det skal understreges, at borearbejderne først må foretages 4 uger efter den foreløbige tilladelse, eventuelt endnu senere, hvis tilladelsen påklages, jfr. vandforsyningslovens § 78, stk. 3 og 4, og bekendtgørelsens § 39. Dette omfatter dog ikke anlæg til brug for indvinding, der kan foretages uden indvindingstilladelse efter vandforsyningslovens § 18, stk. 2, ej heller anlæg til brug for indvinding efter vandforsyningslovens § 19, nr. 1, se herom bekendtgørelsens § 39, stk. 2.

Den foreløbige tilladelse kan også – i reglen når der er tale om indvinding af overfladevand, men i visse tilfælde også ved tilladelser til indvinding af grundvand – indeholde krav om eller tilladelse til oprettelse af fornødne måleanordninger i vandløb. Det bemærkes herved, at måleanordninger kræver tilladelse efter vandløbsloven, hvis de er til hinder for vandets frie løb, jfr. vandløbslovens kapitel X. Tilladelse meddeles i så fald efter vandløbslovens bestemmelser af vandløbsretten, men udføres anordningen

som led i et vandforsyningsanlæg, kan den myndighed, som er beføjet til at tillade indvindingen, også give tilladelse til etablering af måleanordningen, jfr. vandforsyningslovens § 68.

5. Ansøgninger om endelig tilladelse til vandindvinding og vandindvindingsanlægget

En ansøgning om endelig tilladelse skal bl. a. »i fornødent omfang« indeholde oplysninger om analyse af råvandet. Der bør i de allerfleste tilfælde foretages analyse af råvandet til brug for spørgsmålet om endelig tilladelse, men affattelsen af bestemmelsen gør det muligt at undlade analyse i særlige tilfælde, hvor analysen må antages uden større betydning. Dette kan gælde ved anlæg til brug for vanding. Når der skal foretages analyse af råvandet, bør der i reglen foretages undersøgelse for de parametre, som omfattes af begrebet »udvidet kontrol« i bekendtgørelse nr. 6 af 4. januar 1980 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg. Efter omstændighederne kan parametrenes antal udvides, f. eks. når der er fare for forurening med særlige stoffer på det pågældende sted, eller indskrænkes, f. eks. hvis der ønskes undersøgelse af vandet i en markvandingsboring eller i en boring, hvis vand alene bruges som procesvand i en industri.

En ansøgning om endelig tilladelse til et alment vandforsyningsanlæg skal være ledsaget af »foreliggende regulativ eller udkast til regulativ, eventuelt med tilhørende takstblad«. Det kan have interesse for den myndighed, der skal behandle sagen, at kende regulativet eller regulativudkastet. I ordet »foreliggende« ligger imidlertid, at sagen kan behandles uden kendskab til regulativ eller regulativudkast, når et sådant ikke foreligger.

6. Indholdet af den endelige tilladelse

a. Grænsen for grundvandsstands-senkning og indvinding pr. time

I § 17, litra e, angives det – i overensstemmelse med vandforsyningslovens § 22, stk. 4, – at tilladelsen skal indeholde bestemmelse om den tilladelige senkning af vandstanden i borerne eller den højest tilladelige indvinding pr. time. For anlæg, som indvinder

grundvand, kan det være hensigtsmæssigt at fastsætte både en tilladelig senkning af grundvandsstanden og en højeste indvinding pr. time, medens der for anlæg, som indvinder overfladevand, kun bliver tale om at fastsætte højeste indvinding pr. time.

b. Kontrol med følgevirkninger på grundvandsstand og vandløb

Efter § 17, litra f, kan tilladelsen bl. a. indeholde bestemmelse om, hvilke undersøgelser der skal foretages til kontrol af indvindingens følgevirkninger på grundvandsstand og vandløb. Sådanne undersøgelser har betydning dels ved at skaffe bevismateriale til eventuelle senere sager om erstatning for skader som følge af indvindingens påvirkning af vandstanden, jfr. vandforsyningslovens § 23, og dels ved at give grundlag for et skøn over, om indvindingen har uheldige virkninger på omgivelserne, f. eks. på vandløbenes vandføring. Med hensyn til kontrol med indvindingens følgevirkninger på grundvandsstanden bør det, i hvert fald for anlæg, der omfattes af vandforsyningslovens § 20, normalt fastsættes, at vandstanden i selve den pågældende indvindingsboring skal pejles et passende antal gange om året såvel i ro som under pumpning. For større anlæg bør der foreskrives et tilsvarende antal pejlinger i omkringliggende pejleboringer og eventuelt i nærmere angivne omkringliggende boringer og brønde, det sidste i overværelse af ejeren af vedkommende boring eller brønd. Bestemmelser om kontrol med indvindingens følgevirkninger på vandløb bør træffes, når der er tale om indvinding af overfladevand, og indvindingen ikke er helt ubetydelig, og når der er tale om indvinding af grundvand, og der er grund til at antage, at indvindingen vil have væsentlig indvirkning på afstrømningen til et overfladevandsområde. I forbindelse med bestemmelserne om kontrol med indvirkningen på overfladevand kan det efter omstændighederne anføres, hvilken minimumsvandføring i et vandløb eller minimumsvandstand i en sø der kan udløse en bestemmelse fra amtsrådet om indskrænkning eller standsning af indvindingen, jfr. vandforsyningslovens § 22, stk. 4. Om der skal træffes bestemmelse om en sådan indskrænkning eller standsning, når vandføringen eller vandstanden synker under minimum, må vurderes i hvert enkelt tilfælde.

c. Beskyttelsesområder for grundvand

Efter § 17, *litra h*, skal det i tilladelsen anføres, om der i medfør af bl. a. miljøbeskyttelseslovens § 12 skal fastsættes beskyttelsesforanstaltninger til forebyggelse af forurening af det vand, der ønskes indvundet. Der bør altid fastlægges et beskyttelsesområde efter miljøbeskyttelseslovens § 12 omkring *almene anlæg, som indvinder grundvand*, og som omfattes af vandforsyningslovens § 20. Tilsvarende beskyttelsesområder bør efter omstændighederne lægges omkring borer for andre anlæg, som indvinder grundvand, og som omfattes af vandforsyningslovens § 20 og har behov for særligt rent vand, herunder anlæg til brug for mejerier, slagterier og andre virksomheder, der tilvirker levnedsmidler. Med hensyn til mindre anlæg fastsættes normalt ikke beskyttelsesområder, idet beskyttelse også vil kunne opnås ved at vælge et indvindingssted, der ikke er udsat for forurening - eventuelt skride ind mod bestående forhold efter miljøbeskyttelseslovens § 11, stk. 3, - og afslå tilladelser til nye forurenende forhold i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 11, stk. 1. Beskyttelsesområder er hidtil i vid udstrækning fastsat på grundlag af nedsivningsbekendtgørelsens regler. Disse regler sigter bl. a. mod at holde en vis afstand - ofte 300 m - mellem et vandindvindingsanlæg og et nedsivningsanlæg. De er hovedsagelig rettet mod bakteriologisk forurening af vandindvindingsanlæg, idet overlevelsestiden for bakterier tilført grundvandet uden for disse afstande vil være mindre end transporttiden fra nedsivningsanlæggene til vandindvindingsanlæggene. For at sikre mod bakteriologisk forurening af vandindvindingsanlæg kan det i nogle tilfælde være nødvendigt at udstrække beskyttelsesområdet ud over disse grænser, f. eks. i områder hvor vandindvindingen sker fra højtliggende grundvand, eller indvindingen sker fra kalk- eller kridtflak med ringe beskyttende overdækning. På den anden side kan det under visse omstændigheder være forsvarligt at undtage visse bestående anlæg fra beskyttelsesområdets forbud. Dette kan således være tilfældet for nedsivningsanlæg i passende afstand fra en boring, når boringen er velbeskyttet af overliggende lerlag og eventuelt har artetisk vandrejsning.

De nedsivningsanlæg, der forbydes inden for beskyttelsesområderne, bør ikke omfatte nedsivningsanlæg for tagvand.

Beskyttelsesområder fastsat ud fra disse hensyn sikrer imidlertid ikke mod følgerne af en langtidsvirkende kemisk forurening af grundvand som følge af udledning af spildevand til jorden. Det skal derfor endvidere sikres, at der ikke inden for hele vandforsyningsanlæggets indvindingsopland forekommer afledning af så store mængder spildevand, at dette med tiden kan give anledning til en kemisk kvalitetsforringelse af det grundvand, som indvindes fra det påtænkte vandindvindingsanlæg. Såfremt der inden for indvindingsoplandet forekommer afledning af spildevand til jorden fra områder med samlet bebyggelse, bør der derfor foretages hydrogeologiske undersøgelser, som belyser, om afledningen vil være forenelig med den påtænkte vandindvinding. I modsat fald må områdets spildevandsbortskaffelse løses ved en fælles ordning, f. eks. kloakering eller samletanke.

d. Beskyttelsesområder for overfladevandsanlæg

For overfladevandsanlæg, der kræver særlig rent vand, kan der fastlægges et beskyttelsesområde langs vandløbsbredden efter miljøbeskyttelseslovens § 13, jfr. bekendtgørelsen § 17, *litra h*.

e. Fredningsbælter

Udover beskyttelsen mod forurenende nedsivning bør det for almene anlæg og levnedsmiddelvirksomheder m. v., der omfattes af vandforsyningslovens § 20, endvidere, i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 14 fastsættes i tilladelsen, at arealet omkring boringen skal være indhegnet inden for en afstand af mindst 10 m fra boringen, at hegnet normalt skal holdes lukket, og at der på dette areal ikke må gødes, bruges gifte eller bekæmpelsesmidler eller i øvrigt anbringes eller bruges stoffer på en måde, der kan udsætte anlægget for forurening. Omfatter beskyttelsesarealet en ejendom, der ikke ejes af vandforsyningsanlægget, bør der dog ikke mod ejerens ønske stilles krav om indhegning, men alene om forbud mod gødning m. v.; dette bør da også tinglyses på vedkommende ejendom, jfr. bekendtgørelsens § 32, stk. 2. For borer ved anlæg, som ikke er almene

vandforsyningsanlæg eller levnedsmiddelvirksomheder, eller som ikke omfattes af vandforsyningslovens § 20, kan der stilles mindre krav til beskyttelsesarealet, men det bør også her påses, at der er tilstrækkeligt friareal omkring boringen. For markvandingssanlæg kan det være hensigtsmæssigt at fastlægge et fredningsbælte, inden for hvilket gødning, gifte eller bekæmpelsesmidler ikke må deponeres, dog uden at der stilles krav om indhegning. Der henvises også om disse fredningsbælter til bekendtgørelsens § 17, *litra h*.

f. Andre foranstaltninger til beskyttelse af indvindingsanlæg

For såvel grundvands- som overfladevandsanlæg kan der – navnlig for anlæg, der kræver særlig rent vand – være tale om i medfør af miljøbeskyttelseslovens § 14 at give andre påbud og forbud til sikring af vandforsyningsanlægget, eventuelt mod erstatning, jfr. bekendtgørelsens § 17, *litra h*. Der kan således være tale om påbud om fjernelse af bestående møddinger eller olietankanlæg i nærheden af en boring. Der kan endvidere være tale om at kræve bestående kloakledninger omlagt i særlig tætte rør inden for en vis afstand fra en vandværksboring.

g. Andre vilkår for tilladelserne

Efter § 17, *litra i*, skal den endelige tilladelse indeholde en nærmere redegørelse for behandlingsanlægget. Man skal i den forbindelse fremhæve, at også anden lovgivning end vandforsyningslovgivningen, f. eks. bygge-loven og arbejdsmiljøloven, kan stille krav til behandlingsanlægget.

Efter § 17, *litra j*, kan der bl. a. stilles krav om fremtidige undersøgelser af det behandlede vand fra anlægget ud over, hvad der normalt forlanges efter bekendtgørelse nr. 6 af 4. januar 1980 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg. Efter vandforsyningslovens § 60 og tilsynsbekendtgørelsens § 5 træffes sådanne bestemmelser om særlige undersøgelser normalt af kommunalbestyrelsen. Der er imidlertid intet i vejen for, at et amtsråd stiller krav om særlige undersøgelser allerede i indvindingstilladelsen – f. eks. om et større antal kloridundersøgelser, når der menes at være fare for indtrængen af saltvand i grundvandet.

Efter § 17, *litra m*, kan der, som hidtil, i tilladelserne stilles særlige vilkår. Som sådanne særlige vilkår kan nævnes et vilkår angående ledningsføringen, jfr. ovenfor under dette kapitels afsnit 1. Endvidere kan der i særlige tilfælde være tale om at betinge en tilladelse af, at vandforsyningsanlægget yder bidrag til enkelte grundejere, som har måttet erstatte deres spildevandsnedrivningsanlæg med andre ordninger.

Kapitel 5

Behandlingen af sager om tilladelse til bortledning m. v. af grundvand

1. Afgrænsning af pligten til at søge tilladelse

Bestemmelserne i vandforsyningslovens § 26, hvorefter der kræves tilladelse til bortledning m. v. af grundvand, er nye.

Bestemmelserne omfatter en række forskellige forhold, hvoraf man kan nævne:

Bortpumpning af grundvand for at holde kældre tørre i områder med høj grundvandsstand.

Bortpumpning af grundvand for at tørholde viadukter.

Bortpumpning m. v. af grundvand fra grusgrave og kridtbrud for at gøre det muligt at indvinde grus og kridt i tør tilstand.

Sænkning af grundvandsstanden som følge af råstofindvinding under grundvandspejlet.

Bortpumpning m. v. af grundvand for at tørholde vejanlæg.

Gennemgravning af bakker i forbindelse med vejanlæg med den virkning, at grundvandsstanden i det tilsluttende bakkedrag synker.

Midlertidig bortpumpning af grundvand for at holde jorden tør under støbning af fundamenter til husbyggeri, byggeri af viaduktanlæg m.v., hvor dette foretages i et sådant omfang eller på et sådant sted, at undtagelsesbestemmelsen i lovens § 26, stk. 2, ikke finder anvendelse.

Hvis en bortpumpning af grundvand under støbning af fundamenter eller for at holde det endelige bygningsværk tørt indebærer risiko for skade på omkringliggende bygning-

ger, er forholdet tillige reguleret ved § 12 A i byggeloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 530 af 25. oktober 1976, hvorefter kommunalbestyrelsen kan stille særlige krav til byggemetoden, herunder eventuelt forbyde bortpumpning.

En række forhold er dog undtaget fra pligten til at søge tilladelse efter vandforsyningslovens § 26. Dette gælder:

1) Midlertidige bortledninger, når bortledningen må antages at blive af højst 2 års varighed, og bortledningen i hvert af disse år må antages højst at omfatte 100.000 m³ grundvand, og der endvidere ikke inden for 300 m fra bortledningsstedet findes anlæg til indvinding af grundvand, som efter deres art er omfattet af vandforsyningslovens § 20. Der henvises herom til lovens § 26, stk. 2, 1. pkt. Reglen vil betyde, at en række mindre bortpumpninger under støbning af fundamenter ikke vil kræve tilladelse efter vandforsyningslovens § 26. I de tilfælde, hvor der ikke kræves tilladelse efter vandforsyningsloven til midlertidige bortpumpninger i forbindelse med byggeri, vil kommunalbestyrelsen dog kunne skride ind efter byggelovens § 12 A.

2) Bortledninger der må foretages, fordi der opstår mulighed for skade på bestående vej- og jernbaneanlæg, jfr. vandforsyningslovens § 26, stk. 2, 2. pkt.

3) Sænkning af grundvandsstanden, der foretages i dyrkningsøjemed efter reglerne i vandløbsloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 523 af 26. september 1973. Herunder falder udgrøftning eller dræning til bestående vandløb uden anvendelse af pumpeanlæg, jfr. vandløbslovens § 3, stk. 1, regulering af vandløb og tørlægning af søer efter vandløbslovens §§ 18–34 og afvanding gennem udpumpnings- og digeanlæg efter vandløbslovens §§ 51–61. Regulering af vandløb, tørlægning af søer og afvanding gennem udpumpnings- og digeanlæg kræver i stedet tilladelse efter vandløbsloven.

4) Bortledning af grundvand eller anden sænkning af grundvandsstanden, som foretages i forbindelse med statslige bygge- og anlægsarbejder, og som ikke er undtaget fra pligten til at søge tilladelse i medfør af vandforsyningslovens § 26, stk. 2. I disse tilfælde skal efter lovens § 27 den statslige myndig-

hed ikke søge tilladelse hos amtsråd eller kommunalbestyrelse efter vandforsyningsloven, men alene forhandle med amtsrådet om spørgsmålet. Opstår der under forhandlingerne uenighed om, hvilke foranstaltninger der skal foretages af hensyn til vandforsyningsforholdene, skal spørgsmålet afgøres af miljøministeren.

Tilladelser efter vandforsyningslovens § 26 gives efter § 26, stk. 1, og efter *bekendtgørelsens* §§ 18–19 af kommunalbestyrelsen, hvis bortledningen m. v. må antages højst at udgøre 6.000 m³ årligt, og ellers af amtsrådet.

2. Ansøgninger om tilladelse

I *bekendtgørelsens* § 20 er der givet regler om, hvilke oplysninger der skal gives i en ansøgning om tilladelse efter vandforsyningslovens § 26. Der skal så vidt muligt gives oplysning om grundvandsforholdene på stedet og skal endvidere gives oplysning om bortledningen og dens formodede virkning. Hvis der er tale om meget omfattende bortledninger, kan det være nødvendigt, at ansøgeren lader foretage en særlig hydrologisk undersøgelse for at fremskaffe oplysningerne. I almindelighed vil det dog antagelig være tilstrækkeligt, at ansøgeren foretager et skøn ud fra foreliggende oplysninger.

3. Indholdet af tilladelserne

Regler herom er givet i *bekendtgørelsens* § 22.

Efter § 22, *litra b*, skal tilladelsen indeholde en fastsættelse af den vandmængde, som tillades bortledt. Efter § 22, *litra c*, skal tilladelsen endvidere indeholde en fastsættelse af den tilladelige sænkning af grundvandsstanden eller den højst tilladelige bortledning pr. time.

Hvis der er tale om en simpel dræning, som ikke forudsætter bortpumpning af vand, bør man normalt ikke kræve den afledte vandmængde målt, men bør nøjes med at fastsætte den tilladelige sænkning af grundvandsstanden. I så fald vil den vandmængde, som tillades bortledt efter § 22, *litra b*, alene være bestemt af denne sænkning. Hvor stor en sænkning, der kan tillades, vil afhænge af drænets placering og jordlagenes gennemtrængelighed.

Hvis der på den anden side er tale om bortpumpning af vand, bør den tilladelige bortledning begrænses både ved fastsættelse efter § 22, litra b, af den ialt tilladelige bortledning – eventuelt bortledning pr. år – og ved fastsættelse efter § 22, litra c, af den tilladelige grundvandsstandssænkning eller den højest tilladelige bortledning pr. time. I særlige tilfælde bør man i denne forbindelse stille krav om, at det bortledte vand måles, f. eks. med en magnetisk flowmåler, idet en almindelig vandmåler som regel ikke vil være praktisk anvendelig. I langt de fleste tilfælde vil det dog være tilstrækkeligt at etablere en driftstimetæller eller en særskilt elmåler i forbindelse med pumpen, som må afprøves, således at ydelsen pr. driftstime eller pr. kWh er kendt.

Kontrollen med bortledningens størrelse må – på samme måde som i forbindelse med tilladelse til vandindvinding – føres af brugeren eller ejeren af bortledningsanlægget, men kommunalbestyrelsen kan kontrollere målingerne i medfør af bekendtgørelsens § 44.

Efter § 22, litra d, kan der fastsættes særlige vilkår for tilladelsen, herunder vilkår om en nærmere angiven afhjælpning af skade på anden ejendom.

Hvis en bortledning vil skade en nærliggende ejendoms vandindvinding, kan det på denne måde gøres til et vilkår for tilladelsen til bortledning, at den bortledende virksomhed skaffer den skadelidende ejendom en anden vandforsyning. Et sådant vilkår bør dog kun stilles, hvis det er klart, at den bortledende virksomhed skal betale alle udgifterne ved den ændrede vandforsyning. Er dette ikke tilfældet – f. eks. fordi den nye vandforsyning vil betyde en forbedring af den skadelidende ejendom, som ejendommens ejer selv må yde bidrag til – bør der ikke stilles vilkår om afhjælpning, men den skadelidende ejendoms ejer må henvises til selv at skaffe sig en ændret vandforsyning og rejse erstatningskrav over for den bortledende virksomhed i medfør af vandforsyningslovens § 28. Ved rejsning af sag om erstatning må vandforsyningslovens § 23, stk. 3, efter miljøstyrelsens opfattelse kunne anvendes analogt.

Hvis en bortledning ikke i første omgang vil medføre skade på anden ejendom eller

virksomhed, men dog vil omfatte så store vandmasser, at det vil være ønskeligt at få dem nyttiggjort, f. eks. ved overpumpning til et vandløb, der særligt trænger til forøgelse af sin vandføring, eller til et alment vandforsyningsanlæg, der står over for en udvidelse af sin indvinding, kan tilladelsen indeholde et vilkår herom. Der må herunder søges opnået forlig om, i hvilket omfang udgiften ved vandoverførelsen bør afholdes af bortledningsvirksomheden og i hvilket omfang af dem, der er interesserede i vandløbet eller vandforsyningsanlægget. Kan forlig ikke opnås, må forholdet fastlægges i bortledningstilladelsen, hvis afgørelse herom kan påklages på sædvanlig måde.

Kapitel 6

Behandling af sager om inddragelse af ejendomme under almene vandforsyningsanlæg efter vandforsyningslovens § 29

Bekendtgørelsens § 23 fastsætter, i hvilket omfang sager om inddragelse af ejendomme under almene vandforsyningsanlæg efter vandforsyningslovens § 29 kan afgøres af kommunalbestyrelsen.

En forudsætning for kommunalbestyrelsens kompetence er, at der foreligger tilstrækkeligt detaljerede bestemmelser i vandforsyningsplanen om, at det almene anlæg skal forsyne det område, som tænkes inddraget under anlægget efter lovens § 29, jfr. ovenfor under kapitel 2. Derimod behøver der ikke i planerne at være truffet bestemmelse om, at inddragelse af området under det almene anlæg skal kunne ske tvangsmæssigt i medfør af lovens § 29.

En afgørelse efter vandforsyningslovens § 29 omfatter normalt en bestemmelse om, hvilket område der skal forsynes fra anlægget, og hvilke ledninger der skal lægges ud i området. Herudover kan det i nogle tilfælde være nødvendigt at forhøje det almene anlægs indvindingstilladelse eller pålægge det at foretage udvidelse af sit hovedanlæg af hensyn til forsyningen; sidstnævnte pålæg kan gives med hjemmel i vandforsyningslovens § 47. Spørgsmål om områdets forsyning fra anlægget og etablering af de nødvendige ledninger hertil må afgøres af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor området lig-

ger. Bliver der behov for forøgelse af indvindingstilladelsen eller udvidelse af hovedanlægget, må disse dele af sagen imidlertid besluttes af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor *anlægget* ligger. Hvis området og anlægget ligger i forskellige kommuner, og den kommune, hvor det almene anlæg ligger, ikke vil træffe de nødvendige bestemmelser, må denne del af bestemmelserne træffes af amtsrådet.

Inden der træffes en afgørelse efter vandforsyningslovens § 29, bør der normalt foretages en gennemgang af forholdene i området med beskrivelse af karakteren af de enkeltanlæg, som ønskes erstattet med forsyning fra det almene anlæg – herunder grundvandsstandens højde i brønde eller boreriger og for brønde endvidere brøndens dybde –, enkeltanlæggenes tekniske indretning og deres beliggenhed i forhold til nedsivningsanlæg og andre forureningskilder. Omfatter sagen et større antal ejendomme, vil det i reglen være rigtigt at afholde et offentligt møde.

Kapitel 7

Behandlingen af sager om inddragelse af vandindvindingstilladelse efter vandforsyningslovens

§ 32 og om forsyningspligt m.v. efter vandforsyningslovens kapitel 8

Bekendtgørelsens § 28 bestemmer, at sager om pligt for private anlæg til at forsyne nærmere bestemte ejendomme, jfr. vandforsyningslovens § 45, stk. 1, kan afgøres af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor ejendommen ligger, under betingelser svarende til betingelserne i § 23. Må der i den forbindelse træffes bestemmelse om forøgelse af indvindingstilladelsen for det anlæg, der skal påtage sig forsyningen, eller om udvidelse af anlægget i medfør af vandforsyningslovens § 47, kan disse spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor anlægget ligger, under betingelser svarende til betingelserne i § 23.

Kapitel 8

Spørgsmål om tinglysning og udbetaling af vederlag

Bestemmelserne i bekendtgørelsens § 43 om tinglysning og udbetaling af vederlag bygger på de hidtidige regler for anlæg, der kræver indvindingstilladelse fra amtsrådet.

§ 43, stk. 1, omfatter tinglysning angående arealerhvervelser og rådighedsindskrænkninger til fordel for et vandforsyningsanlæg, hvad enten rettigheden er erhvervet ved ekspropriation, jfr. vandforsyningslovens §§ 37 og 38 og bekendtgørelse nr. 5 af 4. januar 1980 om ekspropriation til vandforsyningsanlæg, eller rettigheden er erhvervet ved aftale.

Erhverves rettigheden ved ekspropriation, vil andre rettigheder over ejendommen som regel vige for ekspropriationen, jfr. lovens § 37, stk. 2, 2. pkt., og § 38, 2. pkt., og ekspropriationsbekendtgørelsens § 6, stk. 2, 2. pkt., og § 7, 2. pkt. Erhverves rettigheden ved aftale, men havde der været hjemmel til at erhverve rettigheden ved ekspropriation, kan rettigheden i medfør af vandforsyningslovens § 43 forlanges tinglyst med prioritet forud for alle rettigheder i ejendommen. En rettighed, der er erhvervet ved aftale, kan herefter kun tinglyses med en sådan prioritetsstilling, hvis vandforsyningsanlægget har den fornødne tilladelse efter vandforsyningsloven, og hvis rettigheden kunne eksproprieres efter vandforsyningslovens regler – hvilket f. eks. ikke kan ske for byggegrunde eller grunde til boreriger til brug for private almene anlæg –. I bekendtgørelsens § 43, stk. 2, – som kun omfatter *aftalte rettigheder* – fastslås det, at tilladelsesmyndigheden til brug for tinglysningen på begæring skal afgive en erklæring om, hvorvidt tinglysningen *efter myndighedens skøn* kan ske med prioritet forud for alle rettigheder i ejendommen i medfør af vandforsyningslovens § 43. Et yderligere skøn, navnlig med hensyn til spørgsmålet om ekspropriationshjemmel, må ventes udøvet af tinglysningsdommeren.

Bekendtgørelsens § 43, stk. 3 og 4, omfatter *kun udbetaling af vederlag for rettigheder, der er erhvervet ved aftale og tinglyst med prioritet forud for andre rettighedshavere* i medfør af lovens § 43. Der må i så fald tages et særligt hensyn til disse andre rettighedshavere. Det bestemmes derfor – som efter den tidligere ordning – at de vederlag, som skal ydes af private anlæg, skal udbetales gennem kommunalbestyrelsen. Det bestemmes endvi-

dere, på samme måde som efter § 14 i bekendtgørelsen om ekspropriation til vandforsyningsanlæg, at vederlaget med visse undtagelser skal udbetales til de andre rettighedshavere i prioritetsfølge.

Kapitel 9

Tilsyn

I bekendtgørelsens § 44 er det fastsat, at når der i en afgørelse er stillet vilkår eller givet påbud eller forbud, skal tilsynet med, at vilkåret, påbudet eller forbudet overholdes, føres af kommunalbestyrelsen – også når afgørelsen er truffet af amtsrådet –. Bestemmelsen er i overensstemmelse med vandforsyningslovens § 65 og i vidt omfang med tidligere lovgivning. Konstateres der overtrædelse af vilkår, påbud eller forbud, har kommunalbestyrelsen i medfør af vandforsyningslovens § 65, stk. 2, adgang til selv at lade vedkommende foranstaltning (f. eks. tilkastning af en brønd) foretage for den ansvarliges regning. Er der tale om en indgribende foranstaltning overfor et privat alment anlæg, vil det dog være rigtigst i stedet at opnå dom over anlæggets ejer efter vandforsyningslovens § 66. Der vil også kunne reageres mod en overtrædelse ved at anmelde forholdet til politiet med anmodning om tiltalerejsning efter vandforsyningslovens § 84, stk. 1, nr. 3 eller 4. Er det amtsrådet, der har fastsat vilkåret, påbudet eller forbudet, bør kommunalbestyrelsen normalt ikke reagere, for den har forelagt spørgsmålet for amtsrådet.

Kapitel 10

Ekspropriation

Regler om ekspropriation til fordel for vandforsyningsanlæg er givet i vandforsyningslovens §§ 37–44. Efter lovens § 40, stk. 3, og § 42, stk. 2, finder reglerne i §§ 47–49, 51, stk. 3–6 og 63–64 i lov om offentlige veje (lovbekendtgørelse nr. 585 af 20. november 1975) tilsvarende anvendelse på disse ekspropriationer. Nærmere regler om ekspropriationerne er i medfør af vandforsyningslovens § 8 givet ved bekendtgørelse nr. 5 af 4. januar 1980 om ekspropriation til vandforsyningsanlæg. Bekendtgørelsen svarer i vidt omfang til den tidligere bekendtgørelse nr. 181 af 29.

marts 1974 om ekspropriation til vandforsyningsanlæg.

Med hensyn til den nye ekspropriationsbekendtgørelse bemærkes, at det efter bekendtgørelsens §§ 6 og 7 er en betingelse for ekspropriation, at der foreligger »den fornødne tilladelse til anlægget«. Enkelte almene vandforsyningsanlæg virker kun som fordelingscentraler, der køber alt deres vand fra et andet anlæg og derefter fordeler det gennem eget ledningssystem. Sådanne vandforsyningsanlæg kræver ikke tilladelse efter vandforsyningsloven, og der vil alligevel kunne eksproprieres til deres ledningsanlæg.

Efter bekendtgørelsens § 8 kan der i en række tilfælde foretages opmålinger, nivelleringer og andre undersøgelser i marken, før der udarbejdes ekspropriationsplan. Sådanne undersøgelser bør om muligt foretages på årstider, hvor de volder mindst mulig gene for afgrøder. Det samme gælder for lægning af vandforsyningsledninger i marker.

Det fremgår af bekendtgørelsen, jfr. dens §§ 9–12, at der under en ekspropriations sag kan være tale om tre parter, nemlig ekspropriationsmyndigheden (i almindelighed kommunalbestyrelsen), rekvisenten (der med hensyn til private vandforsyningsanlæg og vandforsyningsanlæg, der ejes af fremmed kommune, ikke vil være identisk med ekspropriationsmyndigheden) og grundejeren. Det skal fremhæves, at ekspropriationsmyndigheden, når den ikke er identisk med anlæggets ejer, i betydelig grad må inddrage anlæggets ejer i sagsbehandlingen. Det vil antagelig således i praksis blive vandforsyningsanlæggets ejer, der må redegøre for de ønskede foranstaltninger, og når der skal stilles forslag om forlig om ekspropriationernes udstrækning og erstatningernes størrelse, vil vandforsyningsanlæggets stilling til spørgsmålet være af væsentlig betydning.

Bekendtgørelsens §§ 9 og 10 giver regler om afholdelse af en åstedsforretning. Begrebet »åstedsforretning« omfatter ikke alene det møde på åstedet, hvor forholdene besigtiges, men også det forhandlingsmøde, som eventuelt på et andet tidspunkt og sted afholdes i forbindelse med besigtigelsesmødet.

I bekendtgørelsens § 9, stk. 4, er det i overensstemmelse med den tidligere ekspropriati-

onsbekendtgørelse bestemt, at forudgående indvarsling til den åstedsforretning, som skal afholdes i forbindelse med ekspropriationen, normalt ikke skal sendes til panthaverne i de respektive ejendomme. Det kan herom bemærkes, at særskilt indvarsling af panthavere kun bør ske, hvis ejendommen er så højt behæftet, at panthaverne har en reel interesse i ekspropriationssagen.

I *bekendtgørelsens § 10, stk. 3*, er det i overensstemmelse med vejlovens § 48, stk. 2, bestemt, at mødelederen under åstedsforretningen kan fremsætte forslag til erstatningens fastsættelse med angivelse af de erstatningsposter, som dette omfatter. Det skal fremhæves, at det for at undgå en særlig erstatnings-sag vil være ønskeligt, at der altid søges forlig om erstatningerne i forbindelse med ekspropriationssagen. Forliget bør ikke alene omfatte spørgsmålet om erstatningernes størrelse, men også om, hvorvidt ekspropriationen, bl. a. under hensyn til erstatningernes størrelse, bør udstrækkes ud over det egentlig nødvendige i medfør af bekendtgørelsens § 12, stk. 2-5. Hvis der på denne måde opnås

forlig om en udvidelse af ekspropriationen, kan denne udvidelse medtages under kommunalbestyrelsens ekspropriationsbeslutning efter bekendtgørelsens § 11, stk. 1. Overenskomster om erstatninger skal derimod ikke omfattes af ekspropriationsbeslutningen, men formuleres som overenskomster, der er godkendt af anlægget, jfr. bekendtgørelsens § 10, stk. 3 og 5, og § 11, stk. 2.

I *bekendtgørelsens § 14* er det fastsat, at erstatninger, der skal udredes af offentlige vandforsyningsanlæg, udbetales af anlæggets ejer, medens erstatninger, der skal udredes af private anlæg, betales gennem kommunalbestyrelsen. Kravet om udbetaling gennem kommunalbestyrelsen skyldes, at udbetalingen skal ske med hensyntagen til panthavere og andre rettighedshavere i ejendommene, jfr. ovenfor i kapitel 8. For at lette kommunalbestyrelsernes udbetaling af erstatningerne bestemmes det i *bekendtgørelsens § 11, stk. 1*, at det i ekspropriationsbeslutningen vil kunne pålægges et privat anlæg at stille sikkerhed for erstatningerne.

Miljøstyrelsen den 28. februar 1980

JENS KAMPMANN

/ Erling Rørdam

Cirkulære om udførelse af boringer efter grundvand m. v.

(Til kommunalbestyrelser, amtsråd og hovedstadsrådet)

Indholdsfortegnelse

	Side
<i>Kapitel 1.</i> Indledning	5
<i>Kapitel 2.</i> Borestedets placering og borearbejdets udførelse	5
<i>Kapitel 3.</i> Renspumpning og prøvepumpning	7
<i>Kapitel 4.</i> Boringernes indretning	8
<i>Kapitel 5.</i> Sløjfning af boringer og brønde	8
<i>Kapitel 6.</i> Indberetning af udførte boringer og pumperesultater	9
<i>Kapitel 7.</i> Tilsyn	9

Cirkulære om udførelse af boringer efter grundvand m. v.

(Til kommunalbestyrelser, amtsråd og hovedstadsrådet)

Kapitel 1 Indledning

Ved bekendtgørelse nr. 4 af 4. januar 1980 om udførelse af boringer efter grundvand m. v. er der i medfør af vandforsyningslovens § 69, stk. 2, og § 36 givet regler om udførelse og ren- og prøvepumpning af boringer, om sløjfning af boringer og brønde og om indberetning til Danmarks Geologiske Undersøgelse. Reglerne om udførelse af boringer er en udbygning af de regler, der findes i afsnit 4 i Dansk Ingeniørforenings norm for vandforsyningsanlæg for enkelt-ejendomme (januar 1978, DS 441) og i afsnit 4 i Dansk Ingeniørforenings norm for fælles vandforsyningsanlæg (april 1978, DS 442).

Kapitel 2 Borestedets placering og borearbejdets udførelse

Det følger af vandforsyningslovens § 21, stk. 1, at en boring ikke må etableres eller på væsentlig måde udbedres eller ændres, før kommunalbestyrelsen eller amtsrådet (hovedstadsrådet) har meddelt tilladelse til det. Bestemmelsen omfatter også boringer, som ikke kræver indvindingstilladelse efter lovens §

18, stk. 2, idet der skal indhentes tilladelse fra kommunalbestyrelsen til placering og indretning af sådanne anlæg efter lovens § 21, jfr. § 3, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 3 af 4. januar 1980 om vandindvinding og vandforsyning og kapitel 2 i det tilhørende cirkulære. Vandforsyningslovens § 21 omfatter ikke alene etablering af en ny boring som led i et nyt eller udvidet vandforsyningsanlæg, men også væsentlig udbedring og væsentlig ændring af bestående anlæg. Dette betyder, som det fremgår af bemærkningerne til forslaget til vandforsyningsloven, at der også kræves tilladelse til en boring, hvis den foretages til erstatning for en ældre boring, eller hvis den er foretaget i en ældre brønd. Derimod kræves der ikke tilladelse f. eks. til udskiftning af filteret i en boring med bibeholdelse af det tidligere forerør.

En undtagelse fra kravet om forudgående tilladelse til en boring følger af reglerne i lovens § 21, stk. 2, hvorefter der uden tilladelse kan etableres en boring til erstatning for en bestående brønd eller boring eller foretages udbedring eller ændring af en bestående boring, hvis det af hensyn til opretholdelse af vandforsyningen er nødvendigt at foretage arbejdet uden at afvente en tilladelse. Den nye brønd eller boring må dog ikke

ligge mere end 5 m fra det hidtidige indvindingssted, og arbejdet skal forud anmeldes til den myndighed, som ellers skulle have givet tilladelse til arbejdet. Efter lovens § 21, stk. 3, gælder ordningen dog ikke, hvis tilladelsesmyndigheden på forhånd har givet meddelelse om, at der skal indhentes tilladelse også til disse fornyelser på den pågældende ejendom. Der henvises iøvrigt om § 21, stk. 3, til kapitel 4, afsnit 1, i cirkulæret om vandindvinding og vandforsyning.

Bestemmelserne i bekendtgørelsens § 5 om borestedets placering må herefter som hovedregel iagttages både af grundejeren og brøndborener og af kommunalbestyrelsen eller amtsrådet, når der meddeles forudgående tilladelse til borearbejdet. Det skal fremhæves, at bestemmelserne i bekendtgørelsens § 5 også gælder for de arbejder, der udføres i medfør af vandforsyningslovens § 21, stk. 2. Dette betyder navnlig, at der efter bestemmelsen i bekendtgørelsens § 5, stk. 3, ikke kan udføres en boring inden for 5 m fra det hidtidige indvindingssted, hvis det nye borested kun kan komme til at ligge i en bygning, som tjener andet formål end vandforsyning. Også reglerne i bekendtgørelsens § 5, stk. 2, om fredningsbælte og § 5, stk. 4, om afstand til forurenende forhold omfatter boringer efter § 21, stk. 2.

Af bestemmelserne i bekendtgørelsens § 5 skal i øvrigt fremhæves, at det i § 5, stk. 2, er bestemt, at borestedet skal placeres således, at der kan etableres et fredningsbælte omkring boringen. For boringer ved almene vandforsyningsanlæg og ved virksomheder, der tilbereder levnedsmidler m. v., bør fredningsbæltet, hvis anlægget omfattes af vandforsyningslovens § 20, normalt omfatte arealet indenfor mindst 10 m fra boringen, og nærmere regler om beskyttelsens indhold bør optages i den endelige tilladelse til indvindingen fra boringen. Beskyttelsen skal gå ud på, at der ikke på arealet må gødes, bruges gifte eller bekæmpelsesmidler eller i øvrigt anbringes eller bruges stoffer på en sådan måde, at de kan udsætte boringen for forurening. Arealet omkring boringen skal normalt være indhegnet og indhegningen holdes aflukket. Omfatter fredningsbæltet en ejendom, som ikke tilhører vandforsyningsanlægget, bør der dog ikke mod ejerens ønske kræves indhegning på denne anden ejendom; fredningsbæltet bør i så fald sikres ved en servi-

tut, der må tinglyses på ejendommen. Der henvises om disse forhold til afsnit 4.2.1. i Dansk Ingeniørforenings norm for fællesvandforsyningsanlæg og til § 17, litra h, i bekendtgørelse nr. 3 af 4. januar 1980 om vandindvinding og vandforsyning og kapitel 4, afsnit 6 e, i cirkulæret om vandindvinding og vandforsyning. For boringer ved anlæg, som ikke er almene vandforsyningsanlæg eller levnedsmiddelvirksomheder, eller som ikke omfattes af vandforsyningslovens § 20, kan der stilles mindre krav til fredningsbæltet, men det bør også her påses, at der er tilstrækkeligt friareal omkring boringen. For markvandingsanlæg kan tilladelsesmyndigheden fastlægge et fredningsbælte, inden for hvilket gødning, gifte eller bekæmpelsesmidler ikke må deponeres, dog uden at der stilles krav om indhegning.

Endvidere skal fremhæves bekendtgørelsens § 5, stk. 4, hvorefter der ved fastsættelse af afstanden mellem boringen og omkringliggende forureningskilder skal foretages en vurdering bl. a. på grundlag af foreliggende hydrogeologiske oplysninger og på grundlag af en besigtigelse på stedet. En række vejledende afstande mellem en boring og en række forureningskilder m. v. er optaget i afsnit 4.2. i Dansk Ingeniørforenings norm for fælles vandforsyningsanlæg og afsnit 4.2. i Ingeniørforeningens norm for vandforsyningsanlæg for enkeltejendomme. Disse afstande er, som nævnt, kun vejledende. Der kan forekomme tilfælde, hvor det efter forholdene på stedet ikke er muligt fuldt at tage hensyn til alle de angivne afstande til bestående forureningskilder. I så fald må det overvejes, om man på grundlag af de konkrete geologiske forhold kan acceptere en kortere afstand end angivet, eller om det forurenende forhold bør søges fjernet, eventuelt efter miljøbeskyttelseslovens regler, eller om man bør opgive det planlagte indvindingsanlæg og i stedet fremskaffe vand fra et andet anlæg. Det skal endvidere fremhæves, at afstandsangivelserne i normerne kun omfatter fælles vandforsyningsanlæg og anlæg til husholdningsbrug på enkeltejendomme. For andre anlæg må de nødvendige afstande til forureningskilder bedømmes på grundlag af anlæggenes karakter og de konkrete forhold. For boringer på levnedsmiddelvirksomheder og grøntsagsgartnerier må der stilles de samme krav som for boringer på fællesvandværker, medens der

kan stilles mindre strenge krav f. eks. til markvandingsboringer.

Bestemmelserne i bekendtgørelsens § 6, stk. 2, om tætning mellem forerør og omkringliggende jordlag har til formål at hindre en forurening i at trænge ned langs forerøret. Bestemmelsen har endvidere til formål at hindre en uønsket vandudveksling mellem adskilte reservoirer. En uønsket vandbevægelse kan forekomme langs forerøret, hvor et lavpermeabelt lag mellem grundvandsreservoirer bliver gennemboret. Den uønskede vandbevægelse kan dels forårsage, at dårligt eller forurenede grundvand strømmer til et reservoir med rent grundvand, og dels forårsage et grundvandsspild, hvor rent grundvand strømmer til et reservoir med dårligt grundvand.

Kapitel 3

Renpumpning og prøvepumpning

I forbindelse med udførelse af en boring skal der altid foretages en renpumpning med efterfølgende tilbagepejling. Herudover skal der foretages en egentlig prøvepumpning, såfremt der er stillet vilkår om det i den foreløbige eller endelige vandindvindingsstilladelse.

En *renpumpning* har, som anført i bekendtgørelsens § 8, stk. 2, til formål at få boringen til at yde sandfrit vand, medens *tilbagepejlingen* af grundvandsstanden har til formål at få en bestemmelse af det vandførende lags vandledningsevne (grundvandsreservoirs transmissivitet). Regler om renpumpning er givet i bekendtgørelsens § 9, stk. 1 og 2, og regler om tilbagepejling i § 9, stk. 3. Der skal foretages et større antal pejlinger i pejleperioden, f. eks. 11 på følgende tidspunkter efter stop af pumpningen: 1 minut, 2 minutter, 3 minutter, 5 minutter, 7 minutter, 10 minutter, 15 minutter, 20 minutter, 30 minutter, 40 minutter, 60 minutter, osv.

Det er ønskeligt, at ovennævnte pejlehyp-pighed overholdes, men hvis praktiske forhold umuliggør det, må der udføres så mange af ovennævnte pejlinger som muligt.

Det er mindre væsentligt, at de ovenfor beskrevne pejleintervaller overholdes helt præcist. Det er derimod vigtigt, at de nøjagtig-

ge tidspunkter for de enkelte pejlinger anføres.

Prøvepumpning har, som det er anført i bekendtgørelsens § 8, stk. 3, til formål at bestemme det vandførende lags vandledningsevne og magasinsegenskaber og den rumlige udbredelse af det vandførende lag. En prøvepumpning er mere vidtgående end en renpumpning med tilbagepejling, og der er kun pligt til at foretage prøvepumpning, hvis tilladelsesmyndigheden har stillet det som betingelse for tilladelse til boringen. En sådan betingelse bør normalt stilles med hensyn til boringer for almene vandforsyningsanlæg, som efter deres art omfattes af vandforsyningslovens § 20, for større institutionsanlæg og for private anlæg, herunder anlæg til vanding og dambrug af en sådan størrelse, at deres indvinding må antages at have betydning for områdets øvrige vandindvinding og områdets vandressourcer. Hvis der er tale om flere boringer inden for et begrænset område, kan det efter en bedømmelse af de hydrogeologiske forhold være tilstrækkeligt at prøvepumpe enkelte af dem.

Bekendtgørelsen giver ingen nærmere regler om gennemførelsen af prøvepumpning. Der kan imidlertid i almindelighed stilles de nedenfor nævnte krav til prøvepumpninger.

Prøvepumpningen foretages med konstant kapacitet. Kapaciteten skal være mindst 2/3 af den fremtidige driftskapacitet. Ventilstilling m. v. skal være uændret i hele pumpeperioden. Kapacitetens størrelse skal kontrolleres hyppigt ved hjælp af målekar, vandmåler, overfald eller lignende.

Før prøvepumpningen startes, foretages en pejling af rovandstanden i pumpeboringen og i de observationsboringer, der eventuelt skal indgå i pejleprogrammet. For hver boring vælges et fast målepunkt, og alle pejlinger angives i centimeter i forhold til dette. Tidspunktet for pejling af rovandstanden noteres.

Starttidspunktet for pumpningen noteres, og alle senere pejlinger i pumpeboringen og eventuelle observationsboringer angives i minutter efter starttidspunktet. I praksis noteres klokkeslettet, hvor prøvepumpningen påbegyndes og efter at have benyttet stopur til de første pejlinger angives de efterfølgende pejletidspunkter som klokkeslet. Prøvepumpningens samlede varighed fastsættes i tilladelsen på grundlag af de geologiske og hydrogeolo-

giske forhold i det enkelte tilfælde. Pejlingen bør foretages med følgende intervaller:

pejling før start af pumpning,

pejling efter:

1 min.	240 min. (4 timer)
2 min.	360 min. (6 timer)
3 min.	540 min. (9 timer)
5 min.	840 min. (14 timer)
7 min.	1440 min. (1 døgn)
10 min.	2160 min. (1½ døgn)
15 min.	2880 min. (2 døgn)
20 min.	4320 min. (3 døgn)
30 min. (½ time)	5760 min. (4 døgn)
40 min.	7200 min. (5 døgn)
60 min. (1 time)	8640 min. (6 døgn)
90 min. (1½ time)	10080 min. (1 uge)
150 min. (2½ time)	

Umiddelbart før stop af pumpningen foretages en pejling af vandstanden i pumpeboringen og eventuelle observationsboringer. Efter stop af pumpningen foretages en tilbagepejling af vandstanden efter samme regler og med samme pejlehyppighed, som omtalt ovenfor. Varigheden af tilbagepejlingen skal være mindst 60 minutter.

Det er ønskeligt, at ovennævnte pejlehyppighed overholdes, men hvis praktiske forhold umuliggør dette, udføres så mange af de ovennævnte pejlinger som muligt.

Det er mindre væsentligt, at de ovenfor beskrevne pejleintervaller overholdes helt præcist. Det er derimod vigtigt, at de nøjagtige tidspunkter for de enkelte pejlinger anføres.

Tilladelsesmyndigheden kan imidlertid variere kravet til prøvepumpningerne i de enkelte tilladelser og kan således fastsætte såvel mindre som mere vidtgående krav til prøvepumpningen.

Det vil i de allerfleste tilfælde være rigtigt at foretage en *analyse af råvandet* i forbindelse med afprøvningen af boringen, men analysen kan undlades i særlige tilfælde. Dette kan gælde for anlæg til vanding. Råvandet bør i reglen undersøges for de parametre, som er omfattet af begrebet »udvidet kontrol« i bekendtgørelse nr. 6 af 4. januar 1980 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg. Efter omstændighederne kan parametrene antal udvides, f. eks. når der er fare for forurening med særlige stoffer på det

pågældende sted, eller de kan indskrænkes, f. eks. hvis der ønskes undersøgelse af vandet i en boring til vanding eller industri. Der henvises til kapitel 4 i cirkulæret om vandindvinding og vandforsyning samt miljøstyrelsens vejledning nr. 1/1979, 2. del vedrørende planlægning af vandindvinding fra overfladevand.

Kapitel 4

Boringernes indretning

En boring skal afsluttes med en tæt fore-rørsforsegling og en overbygning. Nærmere regler herom er givet i *bekendtgørelsens* §§ 10-14. Planerne for den nærmere indretning af boringen skal, på samme måde som borestedet, som hovedregel være godkendt af kommunalbestyrelsen eller amtsrådet, før arbejdet udføres, jfr. dog vandforsyningslovens § 21, stk. 2.

Blandt forskrifterne i *bekendtgørelsens* §§ 10-14 skal fremhæves, at det i § 10, stk. 2, er bestemt, at alle boringer med en nominel indvendig diameter på 150 mm og derover skal kunne pejles manuelt med et pejleinstrument med en diameter på 15 mm. Tilladelsesmyndigheden kan dog i særlige tilfælde meddele tilladelse til en anden pejlemåde. Dette medfører, at forerørsforseglingen skal være forsynet med et let tilgængeligt, vandtæt, aflukkeligt hul med en mindste diameter på 15 mm. Hvis pumpens stigrør er samlet med flanger, der kan »fange« pejleanordningen, kan det være nødvendigt at forsyne boringen med et særligt pejlerør.

Det skal endvidere fremhæves, at det på anlæg, hvor det må påregnes, at der tages jævnlige prøver af råvandet, kan være praktisk at etablere en prøveudtagningshane i forbindelse med boringen.

Kapitel 5

Sløjfning af boringer og brønde

Regler herom findes i *bekendtgørelsens* § 15. De omfatter ikke alene de tilfælde, hvor sløjfning af boringen eller brønden sker efter

et pålæg i medfør af vandforsyningslovens § 36, men enhver sløjfning af en boring eller en brønd. Nedkastning af affald i brønde og boringer vil derfor være i strid med § 15.

Kapitel 6

Indberetning af udførte boringer og pumperesultater

Ifølge vandforsyningslovens § 69, stk. 1, skal den, der forestår udførelsen af en boring, indsende meddelelse om den til Danmarks Geologiske Undersøgelse (DGU) inden 3 måneder efter udførelsen. Meddelelsen skal indeholde en række oplysninger af administrativ, teknisk, hydrologisk og geologisk karakter, og regler herom findes i bekendtgørelsens §§ 16, 17 og 18.

Efter bekendtgørelsens § 16, stk. 1, skal indberetningen ske på en borerapport, der er godkendt af DGU. DGU har udarbejdet et skema: »Meddelelse om boring«, hvor alle de anførte oplysninger kan noteres. Dette skema kan alle, der borer efter vand, rekvirere hos DGU.

Efter bekendtgørelsens § 16, stk. 2, skal indberetningen indeholde en angivelse af borestedets beliggenhed, formålet med boringen og udførelsestidspunktet samt navn, adresse og telefonnummer for brøndborer og rekvirent. Boringens beliggenhed skal angives efter Geodætisk Instituts kort i målforholdet 1:25.000 med angivelse af afstanden til kortkanter samt terrænhøjden (koten).

I § 16, stk. 3 og 4, findes regler om, hvilke tekniske data der skal indberettes. Der skal anføres en række oplysninger om borerør, forerør, filterrør og gruskastning, samt angivelse af hvilken boremetode der er anvendt. Der skelnes mellem tørboringer og skylleboringer, og det skal desuden opgives, hvilken metode der er anvendt indenfor disse to hovedtyper. Disse oplysninger lægger DGU stor vægt på af hensyn til den geologiske vurdering af de indsendte jordartsprøver.

Alle hydrologiske resultater fra renpumpninger, prøvepumpninger og pejlinger m. v., som er udført i henhold til bekendtgørelsens §§ 8 og 9, skal ifølge § 16, stk. 5, indberettes. På DGU's borerapport er der kun begrænset plads, så hvis der er tale om mere omfattende prøvepumpninger, må det anbefales at

anvende et større specialskeema. Et sådant kan rekvireres hos DGU.

Bekendtgørelsens § 17 omhandler regler for udtagelse og indsendelse af jordprøver til DGU. I denne forbindelse lægges der især vægt på, at der udtages det foreskrevne antal prøver (en prøve for hver fem meter, men altid en prøve fra hvert lag), og at prøverne har den angivne størrelse (1/4 – 1/2 liter). Det er desuden væsentligt, at der altid er overensstemmelse mellem prøveudtagningsdybden, beskrivelsen af jordlaget, indholdet i prøveposen og prøvenummeret på prøveposen. Det skal iøvrigt nævnes, at nummererede prøveposer af plastik kan rekvireres hos DGU.

I bekendtgørelsens § 18 kræves det, at der skal indsendes kopi til DGU af resultaterne af de fysisk/kemiske undersøgelser af vandet, som måtte være foretaget i forbindelse med etableringen af boringen.

Kapitel 7

Tilsyn

I bekendtgørelsens § 20 er det – i overensstemmelse med vandforsyningslovens § 65, jfr. også § 44 i bekendtgørelse nr. 3 af 4. januar 1980 om vandindvinding og vandforsyning – bestemt, at det er kommunalbestyrelsen, som fører tilsyn med, at bekendtgørelsen overholdes. Dette gælder også, når det er amtsrådet, der har givet tilladelse til boringen.

En række af bekendtgørelsens bestemmelser angår forhold, som er lette at konstatere ved et efterfølgende lejlighedsvist eftersyn. Dette gælder bestemmelserne om boringens placering (bekendtgørelsens § 5) og om indretningen af den øverste del af boringen og overbygningen (§§ 10–13). Om disse forhold gælder yderligere, at det i reglen vil være nærmere fastlagt i tilladelsen, hvorledes forholdet skal etableres, således at det på disse punkter er nemt at konstatere, om bekendtgørelsen er overholdt. Kommunalbestyrelsen bør, når den finder anledning til det, foretage sådanne lejlighedsvisse efterfølgende eftersyn.

En række andre bestemmelser i bekendtgørelsen angår forhold, som det kun er muligt at kontrollere, medens arbejdet står på, idet man ikke kan danne sig noget indtryk af

disse forhold, når arbejdet er fuldført. Dette gælder f. eks. bestemmelserne om tætning omkring borer (§ 6, stk. 2), om anvendte materialer (§ 14), om renpumpning med tilbagepejling (§ 9) og om prøvepumpning, hvor der er stillet vilkår om prøvepumpning i tilladelsen (jfr. § 8, stk. 1). Det er ikke tanken, at kommunalbestyrelsen i almindelighed skal lade en tilsynsførende overvære udførelsen af arbejderne for at kontrollere, at disse

regler bliver overholdt, men kommunalbestyrelsen kan føre et sådant tilsyn, hvor den finder det påkrævet. For at muliggøre dette er det i bekendtgørelsens § 4 bestemt, at der, forinden et borearbejde udføres, skal gives meddelelse til kommunalbestyrelsen herom og om, hvem der forestår arbejdet, og at kommunalbestyrelsen kan forlange oplysning om, hvornår renpumpningen forventes påbegyndt.

Miljøstyrelsen, den 28. februar 1980

JENS KAMPMANN

/ Erling Rørdam

Cirkulære om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg

(Til kommunalbestyrelser, amtsråd og hovedstadsrådet)

Indholdsfortegnelse

	Side
<i>Kapitel 1.</i> Bekendtgørelsens formål og myndigheder	5
<i>Kapitel 2.</i> Kvaliteten af vandet fra vandforsyningsanlæg	6
<i>Kapitel 3.</i> Kontrol med vandets kvalitet	6
1. Anlæg der skal være under regelmæssigt tilsyn	6
2. Anlæg der kan inddrages under regelmæssigt tilsyn	7
3. Arten af de undersøgelser, der omfattes af tilsynet, og bedømmelsen af undersøgelsesresultaterne	7
4. Undersøgelseernes hyppighed	8
5. Udtagelse af vandprøver	10
6. Foretagelse af og betaling for undersøgelserne	10
7. Andre undersøgelser	11
8. Driftskontrol med vandets kvalitet	11
9. Forholdsregler mod utilfredsstillende vandkvalitet	11
<i>Kapitel 4.</i> Kontrol med vandforbruget	12
1. Kontrolpligtens omfang	12
2. Målinger af den indvundne vandmængde	12
3. Indberetning og registrering af vandforbruget	13
4. Pejlinger af grundvandsstanden	14
5. Forholdsregler mod overskridelse af indvindingstilladelser	14
<i>Kapitel 5.</i> Tilsyn med det tekniske anlæg	14
1. Tilsynets omfang og hyppighed	14
2. Forholdsregler overfor mangler ved vandforsyningsanlæggenes indretning og drift	15
<i>Kapitel 6.</i> Forskellige bestemmelser	15
<i>Bilag.</i> Tilsynsskema for vandværker	16

Cirkulære om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg

I medfør af kapitel 10 i lov nr. 299 af 8. juni 1978 om vandforsyning m. v. (vandforsyningsloven), er der ved bekendtgørelse nr. 6 af 4. januar 1980 givet regler om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg.

Kapitel 1

Bekendtgørelsens formål og myndigheder

I bekendtgørelsens § 1 er formålet nærmere beskrevet. Det fremgår heraf, at bekendtgørelsen fastsætter

- kvalitetskrav til drikkevand og vand, der benyttes i forbindelse med levnedsmiddelfremstilling,
- omfanget og antallet af undersøgelser af drikkevand m. v.,
- kontrol med de indvundne vandmængder og
- regler om det tilsyn, der skal føres med vandforsyningsanlæg.

I stk. 2 er det fremhævet, at det altid skal tilstræbes, at vandkvaliteten er bedst mulig.

Dette er en hensigtserklæring for at understrege, at de kvalitetskrav, der er angivet i bekendtgørelsens bilag 1-4 som højst tilladelige værdier, er krav, som i hvert fald skal overholdes. Dvs. at vand, hvis indhold af en række stoffer ligger lige under de angivne højst tilladelige værdier, er *acceptabelt* drikkevand, men ikke nødvendigvis *godt* drikkevand. Det betyder også, at den enkelte vandforsyning bør tilstræbe, at det vand, der leveres til forbrugerne, for de fleste af de stoffer

m. v., som er medtaget i bekendtgørelsens bilag, har en væsentlig lavere koncentration end den angivne højst tilladelige værdi. Endelig ligger det i hensigtserklæringen, at bekendtgørelsens minimumskvalitetskrav (de højst tilladelige værdier) ikke kan anvendes som et argument for, at det er forsvarligt at forurene vandressourcerne, blot de nævnte højst tilladelige værdier i drikkevandet ikke overskrides. Det sidste understreges tillige af bestemmelserne i Rådet for de Europæiske Fællesskabers direktiv af 16. juni 1975 om kvalitetskrav til overfladevand, som anvendes til fremstilling af drikkevand i medlemsstaterne og det på ministerrådsmødet den 19. juni 1979 vedtagne direktiv om beskyttelse af grundvandet mod forurening forårsaget af visse farlige stoffer. En fortsat beskyttelse af grundvandet mod forurening og kvalitetsforringelse er en forudsætning for, at forbrugerne kan få leveret et velsmagende drikkevand af meget høj hygiejnisk kvalitet.

Tilsynet, der omfatter kontrol med vandets kvalitet, kontrol med vandforbruget og teknisk tilsyn med vandforsyningsanlæggene, føres for såvel offentlige som private anlægs vedkommende af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor anlæggets vand forbruges. Bruges vandet i flere kommuner, må der som angivet i § 2, stk. 2, træffes nærmere aftale om, hvem der skal føre tilsynet.

Efter vandforsyningslovens § 63 skal amtsrådet (hovedstadsrådet) følge tilsynet og har mulighed for at pålægge kommunalbestyrel-

sen at tage spørgsmål vedrørende tilsynet op til behandling og beslutning. Efter bemærkningerne i lovforslaget til § 63 kan der gives pålæg dels til kommunalbestyrelser, som ikke tilrettelægger eller fører tilsyn tilstrækkeligt effektivt, dels til kommunalbestyrelser, som ikke tager tilstrækkelige skridt over for forhold, der afdækkes ved tilsynet. Som det fremgår af § 63, skal amtsrådet (hovedstadsrådet) derfor have underretning om resultaterne af tilsynet og om de foranstaltninger, der træffes over for forhold, som opdagges ved tilsynet. Bestemmelser herom findes i bekendtgørelsens §§ 3, 28 og 29.

Kapitel 2

Kvaliteten af vandet fra vandforsyningsanlæg

I bekendtgørelsens § 4 er der gjort rede for, hvilke vandforsyningsanlæg, der skal levere vand af drikkevandskvalitet, og der er gjort rede for, hvad der forstås ved dette begreb, ved henvisning til bilag 1-4 til bekendtgørelsen.

Kravet om levering af vand af drikkevandskvalitet omfatter naturligvis først og fremmest vandforsyningsanlæg, som leverer vand til husholdningsbrug m. v. Derudover omfatter det anlæg, som forsyner virksomheder, hvor vandets kvalitet er af betydning for det færdige produkts kvalitet, dvs. levnedsmiddelvirksomheder og virksomheder, der fremstiller lægemidler. Endelig er vand til vanding eller vaskning af spiselige gartneriafgrøder omfattet af kravet.

Kvalitetskravene i bilag 1-4 er udarbejdet på grundlag af et direktiv om kvaliteten af drikkevand, som blev principvedtaget af Rådet for de Europæiske Fællesskaber den 19. december 1978. De muligheder, direktivet på en række punkter giver medlemslandene for at tilpasse kravene til nationale forhold, er udnyttet. Det skal her påny fremhæves, at vand, der kun lige overholder de højst tilladelige værdier i bilagene, ikke uden videre kan betegnes som *godt* drikkevand. Derfor er der som supplement til de højst tilladelige værdier i bilagene anført en kolonne med vejledende værdier, som er de værdier, der bør tilstræbes overholdt for drikkevand. For en lang række parametre er der som vejledende værdi anført begrebet »i.m. = ikke målelig«. Hermed menes, at det er ønskeligt,

at det pågældende stof ikke kan spores i vandet.

EF-direktivet åbner mulighed for, at der for enkelte anlæg eller i nærmere afgrænsede områder kan fastsættes højere maksimalværdier i vand for nærmere angivne stoffer. Dette kan især være tilfældet, hvor det på grund af lokale geologiske og hydrologiske forhold ikke i praksis er muligt at fremskaffe vand, der kan overholde de almindelige grænseværdier. I bekendtgørelsens § 4, stk. 2, har miljøministeren bemyndiget amtsrådet til i samarbejde med embedslægeinstitutionen at godkende højere grænseværdier. Da sådanne godkendelser kan medføre en national indberetningspligt til EF-kommissionen, skal miljøstyrelsen underrettes i de enkelte tilfælde. Amtsrådets indberetning til miljøstyrelsen skal foruden begrundelse for godkendelsen indeholde oplysning om forsyningens omfang, dvs. størrelsen af indvindingsmængden og den befolkningsmængde, der forsynes. Kopi af indberetning bør sendes til kommunalbestyrelsen og embedslægeinstitutionen. Godkendelsen vil undertiden kunne gives i forbindelse med behandlingen af tilladelse til en indvinding eller et indvindingsanlæg.

Kapitel 3

Kontrol med vandets kvalitet

I EF-direktivet er der givet regler for, hvor ofte der skal foretages kvalitetsundersøgelse af drikkevand m. v., og hvor omfattende denne kontrol skal være. Direktivet giver medlemsstaterne mulighed for at træffe nærmere bestemmelser. Bekendtgørelsens regler på dette område er udarbejdet på grundlag af direktivet under hensyn til mulighederne for og ønskerne om at tage specielle hensyn til danske forhold.

1. Anlæg, der skal være under regelmæssigt tilsyn

Disse anlæg er opregnet i bekendtgørelsens § 5, stk. 1, der er opdelt i litra a-g. Under *litra a* falder vandforsyningsanlæg, der leverer vand til husholdningsbrug til mere end 2 husholdninger – også når alle husstandene bor i en enkelt ejendom.

Om en ejendom *samtidig* har mere end 2 husholdninger vil undertiden afhænge af et skøn. Husholdninger med hver sit køkken

må betragtes som flere husholdninger. Derimod vil den omstændighed, at en familie har flere logerende med adgang til kogeplade, ikke bringe forholdet ind under bestemmelsen.

At en ejendom i årets løb *successivt* bebos af flere husholdninger, således som det f. eks. ofte sker ved sommerhusudlejninger, medfører ikke, at ejendommen er underkastet fast kvalitetstilsyn. Hvis en kommunalbestyrelse imidlertid finder det ønskeligt at inddrage sådanne ordninger under en regelmæssig kvalitetskontrol, kan det ske i medfør af § 5, stk. 2.

Litra b omfatter vandforsyningsanlæg for institutioner og vandforsyningsanlæg til brug for hoteller eller pensionatsvirksomheder, campingpladser o. lign.

Det kan undertiden afhænge af et skøn, hvad der forstås ved en pensionatsvirksomhed. Der må være tale om en længerevarende virksomhed og endvidere en virksomhed af et vist omfang, således at bestemmelsen f. eks. ikke omfatter en husholdning, der optager enkelte personer som logerende.

Bestemmelsen omfatter ikke kantiner, der imidlertid i væsentlig grad vil være dækket af reglerne i *litra c-e* om erhvervsvirksomheders vandforsyning.

Litra c omfatter vandforsyningsanlæg for virksomheder, der behandler eller sælger levnedsmidler, herunder restaurations-, cafeteria-, eller udkækningsvirksomheder o. lign.

Litra d omfatter vandforsyningsanlæg på virksomheder, som fremstiller produkter, der stiller særlige sundhedsmæssige krav til vandforsyningen, f. eks. medicinalfabrikker.

I *litra e* er der truffet bestemmelse om kvalitetskontrol med vandet på erhvervsvirksomheder af hensyn til de ansattes benyttelse af vandet til konsum og personlig hygiejne. Bestemmelsen vedrører således ikke vandforsyningsanlæg, hvor installationen giver sikkerhed for, at vandet ikke benyttes til konsum og personlig hygiejne. Det er en forudsætning, at virksomheden har et fast personale på mere end 5; hvis personalet overstiger 500, skal tilsynets intensitet stige, jfr. bekendtgørelsens § 8.

Kommunalbestyrelsen vil antagelig i en række tilfælde være klar over, om en virksomhed med eget vandforsyningsanlæg har et fast personale på mere end 5 eller mere

end 500. I tvivlstilfælde kan der blive tale om at rette henvendelse til virksomheden eller vedkommende arbejdstilsynskreds. For virksomheder under tilsyn kan oplysningerne korrigeres under tilsynsbesøgene.

Litra f omfatter de nødvendige vandforsyningsanlæg, som bl. a. findes på forskellige sygehuse, på skoler, der skal kunne fungere som sygehuse i katastrofesituationer, og på forskellige virksomheder. Hvis sådanne vandforsyningsanlæg skal være brugelige i en nødsituation, bør de være i drift forholdsvis ofte, f. eks. 1 time om ugen, dog uden tilkobling til institutionens vandforsyningsinstallationer. Hver gang anlægget tages i brug til drikkevandsforsyningsformål, bør vandets bakteriologiske kvalitet undersøges.

Litra g omfatter vandforsyningsanlæg til vanding og vaskning af spiselige gartneriafgrøder.

Bestemmelsen medfører, at kommunalbestyrelsen må skaffe sig oplysning om, på hvilke gartnerier med egen vandforsyning i kommunen der dyrkes afgrøder af den nævnte art. Kommunalbestyrelsen kan eventuelt skaffe sig disse oplysninger ved henvendelser til gartnerne, ved inspektion eller ved annoncering med opfordring til, at de gartnerier, som omfattes af bestemmelsen, anmeldes til kommunen. For gartnerier, der herved kommer under tilsyn, kan oplysningerne korrigeres under tilsynsbesøgene.

2. Anlæg, der kan inddrages under regelmæssigt tilsyn

Efter § 5, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen bestemme, at også andre anlæg end de, der omfattes af § 5, stk. 1, skal underkastes regelmæssigt tilsyn med vandkvaliteten. Bestemmelsen kan f. eks. tænkes anvendt på kollektiver og på sommerhuse og bondegårdsferieordninger med udlejning til et større antal familier årligt. Normalt tænkes bestemmelsen derimod ikke anvendt på markvandingsanlæg.

3. Arten af de undersøgelser, der omfattes af tilsynet, og bedømmelsen af undersøgelsesresultaterne

Arten af undersøgelserne er i § 6 fastsat på grundlag af EF-direktivet. De undersøgelser, som almindeligvis indgår i kontrollen, falder

i 3 grupper, der er gengivet på bilagene 1-3 til bekendtgørelsen.

Den første gruppe, »begrænset kontrol«, omfatter et begrænset undersøgelsesprogram, navnlig undersøgelse for fæcale colibakterier og kintal.

Den anden gruppe, »normal kontrol«, er noget mere omfattende. Den svarer nærmest til den vandundersøgelse, der i Danmark hidtil har været kendt som »bakteriologisk og lille kemisk«. Den er dog udvidet med en bestemmelse af vandets indhold af fluorid i de tilfælde, hvor man under hensyn til anlæggets ringe størrelse ikke foretager den udvidede kontrol, der omfatter fluoridbestemmelse, mindst 1 gang årligt.

Den tredje gruppe, »udvidet kontrol«, er mere omfattende end de to andre grupper. Den svarer nærmest til, hvad der hidtil i Danmark har været kendt som »bakteriologisk og fuldstændig kemisk undersøgelse«.

Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at undersøgelserne efter bilag 1-3 skal suppleres med de særlige undersøgelser, som nævnes i bilag 4, og eventuelt med andre særlige undersøgelser. Der kan således være spørgsmål om at påbyde undersøgelser for f. eks. giftige kemikalier og tunge metaller, hvor der i nærheden af vandforsyningsanlægget ligger eller har ligget en virksomhed eller deponeringsplads, der kan føre til forurening af grundvandet med sådanne stoffer. I så fald kan det pålægges virksomheden at betale de særlige undersøgelser, jfr. bekendtgørelsens § 14. Der kan endvidere være spørgsmål om at foretage undersøgelser for detergenter og bor, hvis der ligger nedslivningsanlæg i nærheden af indvindingsanlægget. I tilfælde af smittefare kan der også være tale om at påbyde undersøgelser for særlige smitstoffer.

Efter tilsynsbekendtgørelsens § 7, stk. 4, § 8, stk. 2, § 9, stk. 2 og § 10, stk. 3, kan kommunalbestyrelsen med hensyn til tilsynet efter § 5, stk. 1, beslutte, at nogle af de undersøgelser, der kun er optaget på et bilag for mere indgående kontrol, også skal foretages i forbindelse med alle eller nogle af de undersøgelser, som udføres under en mindre indgående kontrol. Der kan f. eks. være spørgsmål om at foretage kloridundersøgelser i forbindelse med den normale kontrol i områder, hvor der er fare for forøget saltindhold i grundvandet.

4. Undersøgelsesernes hyppighed

EF-direktivet arbejder med 2 grader af undersøgelseshyppighed. I bekendtgørelsen findes reglerne herom i § 6, stk. 3, og i bilagene 5 og 6, hvor bilag 5 har den største undersøgelseshyppighed, medens bilag 6 fastlægger en mindre undersøgelseshyppighed for anlæg, som på nærmere angiven måde har haft tilfredsstillende vandkvalitet i de foregående 2 år. I 2-årsperioden kan medregnes tidsrum, der ligger forud for bekendtgørelsens ikrafttræden, selv om undersøgelserne i et sådant tidsrum ikke fuldt ud har haft den udstrækning, som bekendtgørelsen kræver.

Nærmere regler om hyppigheden af de enkelte undersøgelser for de forskellige former for anlæg er givet i §§ 7-11.

§ 7 omfatter de hygiejnisk vigtigste vandforsyningsanlæg efter § 5, stk. 1, litra a-d. Undersøgelseshyppigheden fastlægges efter bilag 5 og bilag 6, jfr. bekendtgørelsens § 7, stk. 2, som regel på grundlag af den vandmængde, som vandforsyningsanlægget har indvundet i det foregående kalenderår. Kommunalbestyrelsen kan ofte aflæse dette tal af indberetningen til kommunalbestyrelsen om årsindvindingen, jfr. bekendtgørelsens § 21. Er anlægget ikke indberetningspligtigt, eller foreligger der ikke tilstrækkelige oplysninger om forholdene, eller ventes forholdene ændret væsentligt fremover, fastsættes hyppigheden af kommunalbestyrelsen efter et skøn over vandmængden.

Hvis en vandforsyning, f. eks. en kommunal vandforsyning, har flere vandværker, som er koblet sammen til et sammenhængende distributionsanlæg, må værkerne i henseende til § 7 betragtes som ét vandforsyningsanlæg. Er værkerne ikke koblet ledningsmæssigt sammen, idet f. eks. nogle af værkerne er enkeltstående landsbyværker, må undersøgelseshyppigheden efter § 7 fastsættes for hvert værk for sig. Undertiden kan forholdet være det, at en ledningsforbindelse mellem værkerne ikke er beregnet til i almindelighed at gøre dem til en distributionsmæssig enhed, men kun at give mulighed for levering fra det ene værk til det andet i ekstraordinære situationer. I dette tilfælde bør undersøgelseshyppigheden efter § 7 normalt også beregnes for hvert værk for sig.

Særlig komplicerede kan forholdene være i tilfælde, hvor en kommunal vandforsyning

helt eller delvis forsyner et større antal kommuner. Københavns Vandforsyning er f. eks. den eneste almene vandforsyning for Københavns kommune; herudover leverer vandforsyningen vand til et stort antal andre kommuner, der samtidig får vand til almen vandforsyning fra deres egne værker. Det afgøres ikke i selve bekendtgørelsen, hvorledes undersøgelsehyppigheden skal opgøres i et sådant system, men bekendtgørelsen gør det muligt for kommunalbestyrelserne at bestemme, at alle vandværkerne, både de, der leverer til flere kommuner, og de, der alene leverer til en enkelt kommune, med hensyn til undersøgelsehyppigheden skal betragtes som et samlet hele. Kommunalbestyrelserne må i så fald opdele undersøgelsestallet på de enkelte kommuners ledningsnet, jfr. § 7, stk. 3. Kommunalbestyrelserne kan også bestemme, at en del af værkerne skal betragtes som et hele, medens undersøgelsestallet for andre værker fortsat skal opgøres særskilt. Det vil f. eks. kunne virke urimeligt, at undersøgelsesantallet for en kommunes vandforsyning skal nedsættes, fordi kommunen går over til udover vandet fra sin egen vandforsyning at aftage et mindre kvantum vand fra andet fællesanlæg.

Efter § 7, stk. 4, kan kommunalbestyrelsen udover bestemmelser om supplerende af undersøgelserne træffe bestemmelse om en forøgelse af undersøgelsehyppigheden, når udfaldet af tidligere undersøgelser, anlæggets særlige udsættelse for forurening eller andre forhold taler for det – f. eks. anlæggets ustrækning, der kan rimeliggøre et større antal prøveudtagningssteder, jfr. § 12, stk. 2.

Efter § 7, stk. 5, kan kommunalbestyrelsen på den anden side nedsætte hyppigheden af det offentliges undersøgelser, hvis den finder, at vandforsyningsanlæggets egen driftskontrol er således tilrettelagt, at den kan erstatte et tilsvarende antal offentlige undersøgelser. Baggrunden for denne bestemmelse er, at en række vandforsyningsanlæg allerede nu har deres egen driftskontrolordning, hvor kvaliteten af deres vand undersøges med en langt større hyppighed, end det hidtil har været forlangt af den offentlige kontrol. Dette gælder navnlig en række større offentlige vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning med så vidtstrakte anlæg, at anlægsledelsen finder det ønskeligt at udtage hyppige prøver for at sikre sig, at vandforsyningen til stadig-

hed fungerer tilfredsstillende over hele systemet. Også en række industrivirksomheder med egen vandforsyning – herunder store levnedsmiddelvirksomheder og medicinalfabrikker – har egen driftskontrol med hyppige undersøgelser af deres vand. Disse driftskontrolordninger er betydningsfulde, og bekendtgørelsens § 16 indeholder en almindelig opfordring til ejere af større vandforsyningsanlæg til at tilrettelægge en driftskontrol med anlæggenes vandkvalitet.

Navnlig for større vandforsyningsanlæg, hvor også bekendtgørelsens tilsynsordning kræver et stort antal årlige undersøgelser, vil det være urimeligt at forlange, at alle disse undersøgelser skal foretages som et led i en offentlig kontrol sideløbende med anlæggets egne undersøgelser. Det er med henblik på dette, at § 7, stk. 5, giver kommunalbestyrelsen mulighed for at bestemme, at en del af de undersøgelser, der er nødvendige efter bekendtgørelsen, skal kunne udføres som driftskontrolundersøgelser i stedet for som undersøgelser, der er tilrettelagt efter bekendtgørelsens almindelige regler.

Sådanne driftskontrolundersøgelser behøver ikke at blive foretaget på de laboratorier, som er udpeget hertil som nævnt i bekendtgørelsens § 13, stk. 1, men de kan udføres på det laboratorium, som normalt foretager driftskontrolundersøgelser for vandforsyningsanlægget, jfr. § 13, stk. 2. Enkelte store vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning har således deres eget laboratorium til foretagelse af driftskontrollen, og disse laboratorier vil også kunne udføre undersøgelserne efter § 7, stk. 5. Også forskellige industri-anlæg har egne laboratorier. Tilsynsmyndigheden må imidlertid tage stilling til, om laboratoriet er tilstrækkeligt udstyret til, at dets undersøgelser kan lægges til grund.

Prøverne til undersøgelserne skal heller ikke nødvendigvis udtages gennem den prøveudtagelsesordning, som er fastlagt for de regelmæssige undersøgelser. Også i så henseende må kommunalbestyrelsen imidlertid overveje ordningens forsvarlighed og kan stille nærmere betingelser.

Udtagesstederne for prøverne må derimod i overensstemmelse med den almindelige regel i bekendtgørelsens § 12 ligge på vandforsyningsanlæggets ledningsnet.

Tidspunkterne for de prøver, der skal indgå i kommunalbestyrelsens kontrol, må fast-

lægges af kommunalbestyrelsen i medfør af § 7, stk. 5. Resultatet af undersøgelserne må indberettes til kommunalbestyrelsen, hvilket ellers normalt kun er nødvendigt med hensyn til driftskontrolundersøgelser, der viser uacceptabel vandkvalitet, jfr. bekendtgørelsens § 16, stk. 3.

Man har fundet det rigtigt, at undersøgelserne under den offentlige kontrol kun *delvis* kan udføres som driftsundersøgelser.

§§ 8-10 omfatter vandforsyningsanlæg for visse erhvervsvirksomheder, nødvandforsyningsanlæg og gartnerier, jfr. § 5, stk. 1, litra e-g, og fastsætter arten af undersøgelser og den normale undersøgelseshyppighed for disse anlæg. Det er forudsat, at gartnerierne under litra g ikke normalt har et fast personale på mere end 5. Er dette tilfældet, og dersom vandet benyttes af personalet til drikkebrug, madlavning eller hygiejne, vil anlægget tillige henhøre under litra e, og undersøgelsernes art og hyppighed må da ikke være mindre end fastsat i § 8.

Også for anlæg under §§ 8-10 kan der være tale om at træffe bestemmelse om forøgelse af undersøgelseshyppigheden efter § 7, stk. 4.

5. Udtagelse af vandprøver

I bekendtgørelsens § 12, stk. 1, udtales det, at prøverne til undersøgelserne skal udtages fra det vand, der leveres til forbrugerne. Heri ligger for det første, at prøverne skal udtages fra det behandlede vand og ikke fra råvandet, men derudover, at prøverne i princippet skal udtages ved forbrugsstedet, idet bekendtgørelsens kvalitetskrav gælder for vandet, således som det aftappes og benyttes hos forbrugerne.

Det er selvfølgelig ikke muligt at foretage løbende kontrol med vandet på alle forbrugssteder, og prøverne må derfor udtages som stikprøver. Specielt for almene vandforsyningsanlæg og andre fælles vandforsyningsanlæg udtales det i § 12, stk. 2, at prøverne skal udtages i turnus på forskellige steder af ledningsnettet efter kommunalbestyrelsens nærmere bestemmelse. Navnlig for vandværker med et stort ledningsnet er det vigtigt, at prøveudtagningsstederne fordeles over ledningsnettet for at efterspore, om der er forurening i ledningerne. Det forhold, at der arbejdes med flere prøveudtagningssteder, be-

høver ikke at bevirke, at tilsynet foretager flere årlige undersøgelser end fastsat i § 7; arbejdes der med et stort antal prøveudtagningssteder, kan der dog være grund til at forøge antallet af årlige undersøgelser for at komme igennem de forskellige udtagningssteder indenfor en rimelig tid, jfr. bemærkningerne til § 7, stk. 4. Da formålet er at sikre vandkvaliteten hos forbrugerne, kunne det være ønskeligt at udtage prøverne fra haner hos forbrugerne, og § 12, stk. 2, gør det også muligt for kommunalbestyrelserne at træffe bestemmelse om, at prøverne skal tages inde hos forbrugerne. Af praktiske grunde vil man dog ofte foretage den løbende prøveudtagning på haner, der opsættes nær ledningsnettet i udvalgte ejendomme, således at prøver inde hos forbrugerne kun udtages, når der er særlig mistanke om forurening.

Bortset fra ordninger efter § 7, stk. 5, skal kommunalbestyrelsen godkende prøveudtagningsordningen, jfr. § 12, stk. 3. Prøveudtagningen kan overlades til personale ved det undersøgende laboratorium, eller kommunalbestyrelsen kan arbejde med sit eget prøveudtagningspersonale, der eventuelt kan være personale, som også foretager det tekniske tilsyn med vandforsyningsanlæggene. I en række tilfælde kan det være forsvarligt at overlade prøveudtagningen til vandforsyningsanlægget selv. Det må ved indsendelsen af prøverne nøje angives, hvor vedkommende prøve er udtaget.

6. Foretagelse af og betaling for undersøgelserne

I § 13, stk. 1, er det bestemt, at undersøgelserne skal foretages på et af de laboratorier, der er godkendt eller autoriseret til at foretage de pågældende undersøgelser i medfør af vandforsyningslovens § 61 eller lov nr. 144 af 21. marts 1973 om statens tekniske prøvenavn (som ændret ved lov nr. 45 af 11. februar 1976). Som det er anført i § 13, stk. 2, gælder dette dog ikke for undersøgelser, der udføres som led i anlæggets driftskontrol i medfør af § 7, stk. 5.

Det er vandforsyningsanlægget, der vælger det laboratorium, som skal udføre undersøgelserne, jfr. § 5, stk. 3.

§ 14 bestemmer i overensstemmelse med vandforsyningslovens § 60, stk. 3, at udgifter-

ne ved prøveudtagninger og undersøgelser betales af vandforsyningsanlæggets ejer. Betalingen sker efter nuværende praksis i almindelighed efter en takst pr. udtagning og pr. undersøgelse af vedkommende art. Der er dog ikke noget i vejen for at tilrettelægge betalingen på anden måde. Hvis det må antages, at en virksomhed, der ligger inden for vandforsyningsanlæggets opland, medfører en særlig fare for forurening af vandet, kan kommunalbestyrelsen bestemme, at virksomheden skal afholde udgifterne ved et udvidet tilsyn.

7. Andre undersøgelser

Der kan undertiden opstå situationer, hvor kommunalbestyrelsen må foretage undersøgelser af vandet i et vandforsyningsanlæg, som ikke er under regelmæssigt tilsyn. Disse undersøgelser dækkes ikke af vandforsyningslovens § 60, stk. 3, og de må normalt betales af kommunalbestyrelsen. En sådan situation kan bl. a. fremkomme, hvor der er opstået sygdomstilfælde, som kan give mistanke om, at smitten skyldes forurenede drikkevand. Undersøgelserne omtales i bekendtgørelsens § 15.

§ 15 omfatter, på samme måde som bekendtgørelsen i det hele, kun de undersøgelser, som foretages i vandforsyningsanlæggets driftsperiode, og ikke de særlige undersøgelser, som foretages i forbindelse med vandforsyningsanlæggets igangsættelse. Her bør der i almindelighed i forbindelse med tilladelsen kræves foretaget undersøgelser mindst svarende til »udvidet kontrol«.

8. Driftskontrol med vandets kvalitet

De større anlægs driftskontrol med vandkvaliteten er nævnt ovenfor i afsnit 4.

Driftskontrollen med kvaliteten kan undertiden have samme almindelige sigte som det offentlige kvalitetstilsyn, men skal specielt tjene til at sikre anlæggenes funktion.

Driftskontrol med kvaliteten kan undertiden være foreskrevet af kommunalbestyrelsen og kan delvis erstatte det offentlige kvalitetstilsyn. Det må anses for rimeligt, at større vandforsyningsanlæg selv foretager driftskontrol med kvaliteten som supplement til den offentlige kontrol.

Regler om driftskontrol med kvaliteten er givet i bekendtgørelsens § 16.

I § 16, stk. 2, er der givet regler om, at resultaterne af driftskontrollen med vandets kvalitet skal opbevares i mindst 5 år. Det bemærkes i denne forbindelse, at § 16, stk. 2, ligesom §§ 20 og 22 giver regler om *vandforsyningsanlæggets* opbevaring af foreliggende oplysninger. Derimod giver bekendtgørelsen ikke regler om *myndighedernes* opbevaring af oplysninger, idet dette må afhænge af almindelige arkiveringsregler. Kommunalbestyrelsen bør dog opbevare sit materiale mindst 5 år.

§ 16, stk. 3, pålægger vandforsyningsanlægget at underrette kommunalbestyrelsen om resultaterne af driftskontrol med vandets kvalitet, når resultaterne viser, at vandets kvalitet ikke er i overensstemmelse med bekendtgørelsens krav.

9. Forholdsregler mod utilfredsstillende vandkvalitet

Efter § 17, stk. 1 og 2, træffer kommunalbestyrelsen afgørelse om, hvorvidt, og da hvorledes der skal træffes foranstaltninger til forbedring af vandkvaliteten efter de regler eller muligheder som lovgivningen, f. eks. vandforsyningslovens § 62, giver for en sådan indskriden. Det vil ved overskridelse af de bakterologiske kvalitetskrav i almindelighed være rimeligt i første omgang at kræve nye prøver. Hvis overskridelsen er væsentlig, eller hvis der er påvist fæcalcoli, bør der for drikkevandsanlæg straks gives koge påbud samtidig med, at der foretages nye prøver, herunder prøver på råvandsanlæg og hovedanlæg for at lokalisere årsagen. Når årsagen er klarlagt, kan der være spørgsmål om at forbyde, at anlægget fortsat bruges i sin bestående tilstand. Drejer det sig om en uvæsentlig fejl, kan det på den anden side være forsvarligt ikke at foretage yderligere skridt, navnlig hvis det drejer sig om anlæg til forsyning af enkeltejendomme, og en ændring vil medføre store vanskeligheder.

Ved vurdering af, om de kemiske analyser overskrider de højst tilladelige værdier, må der tages hensyn til de nøjagtigheder, det er muligt at opnå ved de anvendte analysemetoder. En lang række af de anførte parametre er blevet interkalibreret på alle danske labo-

ratorier, der udfører analyser som led i tilsynet med vandforsyningsanlæggene. Ud fra rapporterne kan der hentes oplysninger om de anvendte metoders præcision og nøjagtighed på forskellige koncentrationsniveauer.

Analyseusikkerheder giver sig til kende ved både højere og lavere værdier end vandprøvens rigtige indhold. Ved vurderingen af analyseresultaternes mulige overskridelse af den højest tilladelige værdi er det vigtigt at lægge mærke til, om analyseværdierne altid ligger nær de højest tilladelige værdier, eller om det blot er en enkelt værdi, der ligger højere. En vurdering af, om vandet kan opfylde kravene, bør derfor også tage hensyn til gennemsnitsværdier af flere målinger.

Fenol hører til den eneste parameter, hvor kravværdien er sat så lavt, at den i Danmark almindelige anvendte metode til fenolbestemmelse ikke er tilstrækkelig til at eftervise, om kravværdien kan overholdes. Er der mistanke om fenolindhold i drikkevandet som følge af en afvigende smag på vandet, og analysen ikke viser noget fenolindhold, bør der udføres en nærmere undersøgelse herfor hos speciallaboratorier. Også en række andre parametre nævnt under supplerende undersøgelser: polycykliske aromatiske kulbrinter, pesticider og andre organiske klorforbindelser kræver undersøgelse på speciallaboratorium.

I § 17, stk. 3, er anført, at hvis der er tale om en vandforsyning til en virksomhed – ofte en levnedsmiddel- eller lægemiddelvirksomhed –, der er godkendt af en central myndighed, skal denne myndighed underrettes om de foranstaltninger, der er iværksat efter § 17, stk. 1 og 2.

Kapitel 4

Kontrol med vandforbruget

1. Kontrolpligtens omfang

Efter vandforsyningslovens § 58 er som hovedregel alle vandindvindingsanlæg inddraget under lovens kontrolordning med de indvundne vandmængder. Miljøministeren kan dog bestemme, at visse anlæg skal være fritaget for kontrollen. Efter forslaget bemærkninger til § 58 tænkes der herved især på anlæg, der kun forsyner en enkelt husholdning.

I bekendtgørelsens § 18, stk. 1, er det bestemt, at alle almene vandforsyningsanlæg falder ind under kontrolordningen. Det samme gælder alle enkeltindvindingsanlæg, der kræver tilladelse efter vandforsyningslovens § 20 – eller som er tilladte efter tilsvarende tidligere bestemmelser.

Efter bekendtgørelsens § 18, stk. 2, overlades det til kommunalbestyrelsen at bestemme, om andre anlæg, som efter deres art ville falde ind under lovens § 19, skal inddrages under kontrolordningen.

Kontrolordningen omfatter ikke de anlæg til forsyning af enkelte husholdninger, som i medfør af vandforsyningslovens § 18, stk. 2, er fritaget for at søge indvindingstilladelse.

Kontrol med vandforbruget vil til dels omfatte andre anlæg end de, der efter bekendtgørelsens kapitel 3 er omfattet af kontrollen med vandets kvalitet. Eksempelvis vil visse små, ikke almene fælles vandforsyningsanlæg være omfattet af kvalitetskontrollen, men ikke af forbrugskontrollen, og omvendt vil markvandingsanlæg være omfattet af forbrugskontrollen, men ikke af kvalitetskontrollen.

2. Målinger af den indvundne vandmængde

§ 19, stk. 1, fastslår i overensstemmelse med vandforsyningslovens § 58, stk. 2, at måleanordningens karakter bestemmes af tilladelsesmyndigheden, og at tilladelsesmyndigheden til enhver tid kan ændre sin afgørelse.

For stationære anlæg, der benyttes hele året, herunder alle almene vandforsyningsanlæg, må man regne med, at tilladelsesmyndigheden i almindelighed vil bestemme, at måling af indvindingen skal ske ved vandmåler. Det vil være tilstrækkeligt, at måleren anbringes ved anlæggets afgangsledning, selv om forbruget af vand til filterskylning m. v. derved ikke registreres, men kun skønnes eller beregnes. For meget små anlæg kan der dog være tale om at nøjes med at anbringe en særlig elektricitetsmåler i forbindelse med pumpen og anslå vandforbruget i forhold til elektricitetsforbruget, idet der foretages en særlig prøve af, hvor mange m³ vand der indvindes pr. kWh i anlægget. For markvandingsanlæg vil det i reglen være u hensigtsmæssigt at forlange vandmålere, bl. a. fordi

målerne vil kræve et for disse anlæg besværligt tilsyn. Her kan der være tale om at anbringe en særlig elektricitetsmåler eller en driftstimetæller.

§ 19, stk. 2, giver regler om måleanordningen i tiden, indtil der er truffet bestemmelse efter stk. 1. De bestemmelser, der må være truffet efter den hidtidige lovgivning, dvs. af en tilladelsesmyndighed eller en kommunalbestyrelse, er fortsat gældende. Hvis der ikke er truffet en sådan bestemmelse, kan kommunalbestyrelsen træffe en midlertidig bestemmelse om måleanordningen.

3. Indberetning og registrering af vandforbruget

De nærmere regler om indberetninger og registrering findes i bekendtgørelsens § 20.

Det er *indvindingen i kalenderåret*, som skal indberettes og registreres. Dette gør det nødvendigt, at indvindingen aflæses på et tidspunkt så nær årsskiftet som muligt.

Ejerne af de indberetningspligtige anlæg skal indberette indvindingen i kalenderåret til *kommunalbestyrelsen*. Indberetningen skal ske inden det følgende års 1. februar. Kommunalbestyrelsen bør i et vist omfang undersøge, om de indberettede indvindingsmængder kan antages at være pålidelige. En sådan undersøgelse bør ske, når særlige forhold giver grund til at tvivle om tallenes pålidelighed, f. eks. når man fra det tekniske tilsyn er bekendt med, at anlægget ikke foretager notater af indvindingsmængderne rettidigt, eller at vandmåleren har været ude af funktion, eller når de indvindingsmængder, som indberettes, gennem flere år har ligget tæt ved den tilladte maksimumsindvinding også i tilfælde, hvor der måtte ventes at være svingninger i forhold til den tilladte mængde. Herudover kan der være tale om stikprøvevise undersøgelser. Kommunalbestyrelsen må rette i de indberettede mængder, når undersøgelserne giver grund til det.

Oplysningerne om indvindingsmængden skal for det første gøre det muligt for tilladelsesmyndighederne at skønne over, om vandforsyningsanlæggene holder sig til de tilladte mængder.

Herudover har de indberettede indvindingsmængder betydning for den vandplanlægning, som foretages af kommunalbestyrel-

serne, amtsrådene og hovedstadsrådet, jfr. lovens kapitel 3, idet det i den forbindelse er af betydning at kunne beregne, hvor meget af vandressourcerne i et område der allerede er beslagnet. Da det tillige er af betydning at kunne beregne, hvor meget vand der i det pågældende område bruges til en række forskellige anvendelser, f. eks. husforbrug pr. person, forbrug pr. fritidshus, forbrug til vanding, og hvor meget vand der derfor må påregnes at medgå til nye fremtidige forbrug i området, må oplysninger om indvindingsmængderne suppleres med oplysninger om forbrugets omfang og art, jfr. bekendtgørelsens bilag 7 og 8.

Indvindingsmængderne har endvidere betydning for kommunalbestyrelsernes og amtsrådenes meddelelse af indvindingstilladelser, idet det også i så henseende er væsentligt at kende det nuværende og kunne anslå det fremtidige samlede vandforbrug.

Det er derfor af betydning, at en række forskellige myndigheder, navnlig kommunalbestyrelser, amtsråd og miljøministeren, altid med kort varsel kan få oplysning om vandforbrug opgjort lokalt for større eller mindre områder, opgjort efter en række forskellige former for vandforbrug og også opgjort f. eks. for årligt tilkomne nye anlæg og forsyninger.

For at tilvejebringe en sådan lettere oversigt over indvindingsmængderne bestemmes det i § 21, stk. 2, at kommunalbestyrelserne inden den 1. april skal videresende de indberettede tal med korrektioner, som kommunalbestyrelserne har foretaget, til amtsrådet og endvidere til et særligt register, hvis et sådant udpeges af miljøministeren. Tanken hermed har været, at det på grund af den store mængde tal, som skal samles, og de forskellige synspunkter, tallene skal bearbejdes efter, må være det mest praktiske, at tallene samles i et register, der er fælles for hele landet.

Om registeret bestemmer § 21, stk. 3, at registeret på begæring skal meddele de indberettede oplysninger om årsindvindingerne til kommunalbestyrelser, amtsråd og andre myndigheder, opgjort efter anlæggenes forskellige områder og karakter m. v. Der skal ikke gives nogen betaling for indsendelsen af oplysninger til registeret, men registeret skal kunne forlange gebyr for meddelelse af oplysninger fra registeret efter takster, der skal være godkendt af miljøstyrelsen

4. Pejlinger af grundvandsstanden

Vandforsyningsanlæg, der indvinder grundvand, og som efter deres art kræver tilladelse efter vandforsyningslovens § 20, er erstatningspligtige for skader, som voldes i bestående forhold som følge af deres sænkning af grundvandsstanden, jfr. lovens § 23.

Det kan under en sådan erstatningssag være vanskeligt at afgøre, om den sænkning af grundvandsstanden, der har medført skade på den erstatningssøgendes ejendom, skyldes vandforsyningsanlæggets indvinding. Det kan være en støtte for bedømmelsen, hvis der er foretaget regelmæssige pejlinger af vandstanden omkring anlægget, og anlæggenes indvindingstilladelser pålægger ofte anlæggenes pligt til at foretage sådanne pejlinger, jfr. lovens § 22, stk. 3.

Herudover kan pejlingen have betydning for bedømmelsen af anlæggets almindelige indvirkning på omgivelserne.

Det vil i indvindingstilladelserne ofte være fastsat, at pejling af vandstanden i en indvindingsboring skal foretages såvel i ro som under pumpning.

Pejlingerne er et led i anlæggenes driftskontrol med deres indvinding, og en bestemmelse om pejlingerne er optaget i bekendtgørelsens § 22.

5. Forholdsregler mod overskridelse af indvindingstilladelser

Efter § 23 bestemmer tilladelsesmyndigheden, hvorvidt og da hvorledes der skal skrides ind i anledning af overskridelse af de tilladte vandmængder efter de regler og muligheder, som lovgivningen giver for en sådan indskriden, f. eks. forhandling med anlæggets ejer, rejsning af sag om eventuel tilladelse til forøget indvinding, eller anmeldelse til politiet efter vandforsyningslovens § 84. Tilladelsesmyndigheden må vurdere, om der er tale om en uvæsentlig, forbigående overskridelse, eller om der bør stilles krav til anlægget om at søge den forøgede indvinding godkendt.

Kapitel 5

Tilsyn med det tekniske anlæg

Tilsyn med vandforsyningsanlæggenes tekniske anlæg foregik tidligere i det væsentlige som en driftskontrol og navnlig på de større

vandforsyningsanlæg. Det er imidlertid ønskeligt at få etableret et regelmæssigt teknisk tilsyn også med mindre anlæg. Et sådant tilsyn vil bl. a. kunne klarlægge forskellige forureningsfarlige fejl, f. eks. ved vandforsyningsanlæggenes boringer, behandlingsanlæg m. v. og ved anlæg til afledning af spildevand, og det vil være af betydning at få sådanne fejl rettet, før forureningen indtræder.

Tilsynet vil endvidere kunne give en større sikkerhed for, at anlæggene passes, herunder renholdes, på tilfredsstillende måde.

1. Tilsynets omfang og hyppighed

Efter bekendtgørelsens § 24, stk. 1, skal der mindst 1 gang årligt føres tilsyn med anlæg, hvis vand er under regelmæssig kvalitetskontrol efter bekendtgørelsens § 5, stk. 1, litra a.

Grunden til, at der er lagt vægt på at få et regelmæssigt, teknisk tilsyn, er, at man ved dette tilsyn, som bør udføres af personale med kendskab til vandforsyningsteknik, vil have mulighed for at forebygge, at der opstår forureningsrisiko for vandforsyningen. Dette er især af betydning for mindre vandværker, som ofte drives af personer uden vandteknisk baggrund.

Efter bekendtgørelsens § 25, stk. 1, skal tilsynet bl. a. omfatte anlæggenes indretning og funktion og deres vedligeholdelses- og renholdelsestilstand. Til hjælp for tilsynet er en skematisk tilsynsrapport optaget som bilag til dette cirkulære.

For vandforsyningsanlæg til almen vandforsyning bør tilsynet endvidere være opmærksom på *ledningsnettet*. Tilsynet bør her ved sikre sig, at der så vidt muligt findes en ajourført plan over vandværkets ledningsnet, idet kendskab til ledningsnettet er af stor betydning, hvis der opstår forurening af dele af ledningsnettet. Tilsynet bør endvidere være opmærksom på, om der foreligger forhold, som tyder på utætheder i ledningsnettet. Som sådanne forhold kan nævnes et særligt højt forbrug pr. indbygger, et særligt højt natforbrug eller en væsentlig forskel mellem den mængde vand, der måles som udpumpet fra vandforsyningsanlægget, og den mængde vand, der måles som leveret til forbrugerne. Er der tegn på utæthed i ledningsnettet, må

vandværket opfordres til at lade fejlen lokalisere og lade forholdet udbedre.

Efter bekendtgørelsens § 25, stk. 2, skal tilsynet endvidere påse, at der føres driftskontrol, hvor dette er påbudt, og at resultaterne af kontrollen opbevares. Der er tale om dels driftskontrol med vandets kvalitet, dels om intern kontrol med indvindingens omfang og dels om vandforsyningsanlæggets pejling af vandstande, hvor dette er påbudt i indvindingstilladelsen. Med hensyn til registrering af indvindingsmængden bør tilsynet sikre sig, at måleanordningen fungerer tilfredsstillende, og at aflæsningen sker på de fastsatte tidspunkter.

Hvad særligt angår *nødvandforsyningsanlæg* bør tilsynet forhøre sig om, hvorvidt de prøvekøres i rimeligt omfang, jfr. ovenfor angående § 5, stk. 1, litra f.

For anlæg, der ikke omfattes af § 24, stk. 1, herunder vandingsanlæg, bestemmer kommunalbestyrelsen, om og da hvor ofte der skal føres tilsyn med det tekniske anlæg, jfr. § 24, stk. 2.

2. Forholdsregler overfor mangler ved vandforsyningsanlæggenes indretning og drift

Efter § 26 bestemmer kommunalbestyrelsen, hvorvidt og da hvorledes der skal skrives ind overfor sådanne mangler. Nogle mangler kan være så alvorlige, at der kan gives pålæg om ændring af forholdet, medens der i andre tilfælde alene kan blive tale om henstillinger til anlæggets ledelse.

Kapitel 6

Forskellige bestemmelser

Bekendtgørelsens § 27 om kommunalbestyrelsernes ret til inspektion og til at forlange oplysninger om vandforsyningsanlæggene bygger på vandforsyningslovens §§ 64 og 67, som bestemmelsen henviser til.

I bekendtgørelsens § 28 er der givet regler om udsendelse af attester om vandanalyser og udsendelse af tilsynsrapporter. Hvis amtsrådet eller embedslægeinstitutionen kun ønsker at få de attester og rapporter, der viser betænkelige forhold, kan der træffes aftale om indskrænkning af underretningspligten.

§ 29 giver regler om underretning om afgørelser om indskriden over for forhold, der opdages ved tilsynet. Det vil ofte være kommunalbestyrelsen, som træffer en sådan afgørelse. Det følger i så fald af vandforsyningslovens § 63, stk. 1, og § 72, stk. 2, at amtsrådet og embedslægeinstitutionen skal have underretning. Der kan dog også være tale om, at afgørelsen træffes af amtsrådet, nemlig hvis der er tale om overskridelse af den tilladte indvindingsmængde for et anlæg, hvis indvinding kræver tilladelse fra amtsrådet, eller hvis der foreligger overtrædelse af andre vilkår i en sådan tilladelse, f. eks. vilkår om særlig kontrol med vandets sammensætning. Pligten til at give underretning om afgørelserne gælder kun, når afgørelsen går ud på, at der skrives ind, derimod ikke, når afgørelsesmyndigheden beslutter sig til ikke at reagere. Ligesom med hensyn til § 28 kan der træffes aftale om indskrænkning af underretningspligten.

Miljøstyrelsen, den 28. februar 1980

JENS KAMPMANN

/ Erling Rørdam

Tilsynsskema for _____ vandværk 19 _____

Bilag

Benævnelse	Tilstand	Ja	Nej	Ændres	Bemærkninger
Kildeplads/ indvindingsareal	indhegnet renholdt og ryddeligt				
Brønde	indhegnet aflåst dæksel eller lem ventilation terrænfald fra brønd tæt overfladebelægning om br. renholdt og ryddeligt				
Boring med tørbønd eller overbygning	indhegnet aflåst dæksel eller lem vandtæt aflukning af borerør pejlemulighed ventilation terrænfald fra bygværk renholdt og ryddeligt				
Filteranlæg	indhegnet aflåst dør udv. vedligeholdelse god indv. vedligeholdelse god luftindtag og vent. beskyttet fungerer iltningsanlæg - tilsætningsanlæg .. - åbne filteranlæg .. - trykfilteranlæg ..				
Rentvandsbeholder Højdebeholder Vandtårn	indhegnet urætheder aflåst dør eller lem ventilationsåbn. beskyttet overløbsrør beskyttet renholdt og ryddeligt				
Slambassin	indhegnet aflåst låge renholdt og ryddeligt				
Råvandspumper	driftsmæssig tilstand god				
Rentvandspumper	- - -				
Hydrofor	- - -				
Hjælpemaskineri	- - -				
Doseringsanlæg	- - -				
Vandmålere	- - -				
Andre instrumenter	- - -				
Ventiler og styreorganer	- - -				
Rørledningsanlæg	- - -				
Sikkerhedsforhold	gode				
El-installation	god				

Eftersyn foretaget den _____

Kopi tilsendt ejer den _____

(tilsynsførende)